Nr. 46 * 1951 lapkričio 15 d.
CLEVELAND, OHIO

DIRVA
THE FIELD

The Ohio War History Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

...AND, OHIO
...r 15, 1951 * No. 46

TRYS SVARBŪS SUVAŽIAVIMAI

Šį savaitgalį New Yorke trys svarbūs įvykiai kreipia visų Amerikos lietuvių dėmesį. Jų centre yra Amerikos Lietuvių Bendruomenės šventė, kuriai čia jau seniai ruoštasi ir kurioje dalyvaus visos Amerikos lietuviai atstovai.

Kiti du tai: Amerikos Lietuvių Tarybos posėdžiai ir rytinių JA Valstybių lituanistikos dėstytojų suvažiavimas.

Lietuvių Bendruomenės šventė įvyksta po to, kai, po ilgų diskusijų su Amerikos Lietuvių Taryba, surašyta bendruomenės konstitucija. Ši šventė laikoma lietuvių bendruomenės įkūrimu Amerikoje. Ji įvyksta lapkričio 18 dieną.

Iškilmės pradedamos Brooklyno Apreiškimo parapijos bažnyčioje 11 val. Vysk. V. Brizgys laikys šv. mišias. Po to 2 val. p. p. Statler viešbučio Penn Top salėje vyks tolimesnė programa. Kalbės Lietuvos įgaliotas ministeris P. Žadeikis, neseniai iš Europos atvykęs VLIKo narys prof. J. Kaminskas, ALT pirmininkas L. Šimutis, BALF pirmininkas kan. J. B. Končius, Laisvosios Europos Liet. Skyriaus pirm. V. Sidzikauskas ir J. E. vysk. V. Brizgys.

Jungtiniai New Yorko ir New Jersey chorai, vadovaujami muzikų J. Žilevičiaus ir P. Sako, atliks meninę programą.

Amerikos Lietuvių Tarybos direktorių suvažiaviman jau šios savaitės pradžioje pradėjo rinktis atstovai, kurie, ruošdamiesi Tarybos posėdžiams, susipažįsta ir su bendruomenės šventės rengimų darbų eiga. Posėdžiai vyks lapkričio 17 ir 18 dienomis.

Į lietuvių mokytojų suvažiavimą laukiama atstovų iš visų lietuviškųjų vietovių ir ne tik lituanistų, bet ir apskritai visų liet. mokytojų ir švietimo organizatorių.

Pats suvažiavimas prasideda lapkričio 18 d. 9 val. Brooklyne Angelų Karalienės parapijos salėje.

TAUTIŠKŲ KORP. SAMBŪRIO ŠVENTĖ NEW YORKE

Lapkričio 11 d. buvusiuose SLA namuose (Grand St., Brooklyne) New Yorke gyvenantieji neolituanai ir kitų draugingųjų Liet. Universiteto stud. korporacijų nariai surengė savo metinę šventę, kurioje dalyvavo per 50 korporantų ir eilė svečių. Programoje — susirinkimas ir alutis.

Susirinkimą atidarė dabartinis Sambūrio New Yorke pirm. J. Kiaunė (buv. Neo-Lithuanios antrasis pirmininkas), alučio metu "valdžia" buvo perduota iš eilės kitiems buvusiems Neo-Lithuanios pirmininkams — P. Ališauskui, V. Abraičiui. Tarp gautų sveikinimų buvo Gen. Konsulo J. Budrio, clevelandiečių neolituanų ir sambūrio iš Chicagos sveikinimai.

Iš Clevelando pakviestas šventėje dalyvauti V. Rastenis skaitė paskaitą tema "Tautiškosios studentijos išvarytoji vaga", kurioje, apibūdinus tą vagą, buvo pareikšta:

"Deja, neatėjo dar valanda laurų vainikus dėtis ant galvų ir gėrėtis išvarytosios vagos pločiu bei derlium. Istorijos estafetė dar nebaigta. Švyturių nešėjai išblokšti iš tiesiojo tako į šalis. Ir pavaduotojai dar nebėga greta, dar netiesia rankų perimti švyturius ir šviežesne energija bei greičiau juos prie tikslo nešti. Tad ir čios šventės prasmė yra ne tiek praeities lapus vartyti, kiek ryžtis stipresniu įsiręžimu toliau tą vagą patiems varyti."

"Aplinkybės kitos — kiti šiandien ir tų tradicijų palaikymo būdai. Šiandien, pavyzdžiui, galima ir turi ypatingos reikšmės — sueiti lygiai taip pat drausmingai, kaip kadai su vėliava žygiuojant, ir sudėti visiems — ne po šukę, o po stiprų akmenį — į savos spaudos pamatus, į spaudos, kuri šiose aplinkybėse yra viena iš pačių svarbiausių priemonių mūsų idėjoms palaikyti bei skleisti, ir kuri, galbūt, bus svarbiausias, jei ne vieninteliš, realus turtas, su kuriuo mes, idėjiniu ryšiu surištas junginys, kada nors galėtum naudingai ir tėvynėn grįžti."

Vienas iš čia gyvenančių senųjų (dar nuo pirmųjų Lietuvos nepriklausomybės laikų) Neo-Lithuanios korporacijos mecenatų — **Pranas Narvydas**, savo sveikinimo kalboje pareiškė:

"Atvykę čia, radote kitas sąlygas. Radote čia mūsų sukurtas organizacijas, parapijas, klubus, bet radote ir iki 98% nutautėjusį mūsų jaunimą, radote mus be naujų jaunesnių pajėgų, be kurių visos eilės metų darbai gali sunykti. Lietuvybei čia palaikyti reikia jūsų talkos. Kaikurie gal skaitėte kan. Prapuolenio knygą apie lenkų apaštalavimą Lietuvoje. Ten buvo lenkų toks "apaštalavimas", o čia, Amerikoje, su skausmu reikia pripažinti, kad nutautinimo darbui padeda mūsų pačių, **lietuviškųjų**, parapijų kaikurie klebonai. Tik iš dabar atvykusiųjų inteligentų, kurie, panašiai, kaip ir jūs, auklėjosi Lietuvos universitete, bet buvo susiorganizavę ir dabar organizuojasi visų pirma katalikybės pagrindais, negi gali atvirai stoti prieš savo dvasios vadus... Jų laikraščiuose tokiam "apaštalavimui" nėra pasipriešinimo... Chicagoje, štai, statomi milžiniški kazimieriečių akademijos rūmai, kurie kainosią milionus dolerių, kuriems iš lietuvių renkami pinigai, — o net Šv. Kazimiero vardas nuo jų panaikintas ir greičiausiai iš ten neišeis mokinių, išauklėtų lietuviškoje dvasioje. Ant jūsų pečių gula sunki našta su tuo blogiu kovoti."

Pobūvio pabaigoje apsilankė ir kitas čia gyvenąs Neo-Lithuanios mecenatas **Juozas Ginkus**, kuris savo žodyje pageidavo, kad tokios gražios šventės būtų rengiamos platesniu mastu, pakviečiant daugiau svečių ir iš senosios kartos, kuriems, esą, tikrai įdomu ir naudinga būtų pabūvoti tokios nuotaikos susirinkime. Jautriu žodžiu pasveikino **V. Jonuškaitė**, suvirpėjusiu balsu **prisimindama** Žemės Ūkio Akademiją (kurioje taip dažnai būdavęs jos "kelio galas") ir Neo-Lithuanios namus **Parodos** gatvėje 22 nr. **Stasys Pilka**, kurio deklamacijų vakaras čia rengiamas ateinantį sekmadienį, lapkr. 18, vietoj kalbos, padeklamavo vieną iš vėliausiųjų Maironio eilėraščių ir Kudirkos "Maniesiems". "Tipingą prakalbą" pasakė Vit. Žukauskas. Tarp daugelio kitų "tarusių žodį", kalbėjo tik prieš mėnesį iš Vokietijos atvykęs dr. E. Noakas (jis ir žmona atvyko su tikrai čia retomis relikvijomis — Neo-Lithuania ir Filiae Lithuaniae korporacijų uniforminėmis juostomis bei kepuraitėmis, atsivežtomis iš Lietuvos).

Pobūvio metu dviem atvejais po 4 dainas padainavo neolituano Alg. Kačanausko vadovaujamasis naujasis "Aitvarų" kvartetas — parengimų organizatoriams įsidėmėtinas vienetas!

SUSIRENKANT TARYBAI

Šį penktadienį New Yorke susirenka Amerikos Lietuvių Taryba, kartais vadinama ... Amerikos lietuvių parlamentu.

Žinoma, Taryba nėra parlamentas nei pagal savo konstrukciją, nei pagal savo uždavinius. Ji nėra renkama visuotiniu bei tiesioginiu Amerikoje gyvenančių lietuvių balsavimu, jos uždavinys apima tik vieną iš lietuvių tikslų — gal šiuo metu didžiausį, svarbiausį, bet vistiek tik vieną.

Kai tikslas yra tik vienas, ir toks, Tarybos sudarymo būdas, koks jis dabar yra, pateisinamas. Čia juk ne taip jau svarbu, kad ta ar kita grupė turėtų daugiau balsų, o svarbu tiktai, kad kiekvienas jaustųsi, jog Taryboje yra atstovų, kuriais — jei ne visiškai visais, tai bent tam tikra dalimi — jis gali visiškai pasitikėti.

Nors Taryboje yra net 34 nariai, bet tikrumoje yra tik šeši dalyviai, tai yra, šešios organizacijos, kurios, manoma, reprezentuoja visą lietuvybei ištikimąją čia esančių lietuvių visuomenę. Kiekvienas gali jaustis, kad arba per vieną iš keturių srovinių organizacijų, arba bent per vieną iš apdraudos susivienijimų organizacijų, arba bent per vieną iš apdraudos susivienijimų ir jo nuomonė Taryboje yra atstovaujama. Jeigu kas nepriklauso nei į vieną Taryboje dalyvaujančių organizacijų, tai tas yra panašioje padėtyje, kaip ir tas, kuris nenueina balsuoti vykstant visuotiniams rinkimams. Niekas dėl to nekaltas, kad jis nenueina, niekas dėl to nekaltas, kad jis niekur nedalyvauja. O jeigu iš dalyvaujančių kas jaučiasi, kad jo nusistatymas atitinkamos organizacijos atstovų nėra tinkamai reprezentuotas, tai jo teisė yra per savo organizaciją tą klausimą kelti ir įrodyti bei išreikalauti, kad reprezentavimas būtų pakreiptas tinkamesne linkme.

Tačiau, kad tai būtų įmanoma, trūksta vieno dalyko — glaudesnio ryšio tarp Tarybos vadovybės ir tų organizacijų, kurios Tarybą sudaro. Taryba visa susirenka tik vieną kartą per metus. Tarybos darbas tarp tų dviejų susirinkimų atliekamas tik keturių (ar mažiau) Vykdomojo Komiteto narių. Trys dešimtys kitų narių (išskyrus nebent keturis iždo globėjus, kurie prieš Tarybos susirinkimą peržiūri atskaitomybę) Tarybos veikime faktiškai turi progos dalyvauti maždaug lygiai tiek pat, kiek ir kiekvienas kitas lietuvis, visiškai nebūdamas Taryboje. Tarybos nariai net ir informacijų apie Tarybos veikimą turi nei kiek ne daugiau, kaip ir visi kiti lietuviai, pasiskaitę laikraščiuose Tarybos sekretariato retkarčiais skelbiamą pranešimėlį.

Visuomenėje daugelis tuo ir patenkinti, nes jų niekas tais reikalais "netruko". Yra tačiau ir nevisai patenkintų, nes Taryba, vadinamoji visų mūsų reprezentantė, virsta lyg kažkur kaž ką darančia, bet su visuomene nuolatinio ryšio beveik nepalaikančia įstaiga.

Štai paskutiniu laiku, tegul ir nereikalingai, bet buvo išpopuliarintas klausimas apie Vliko santykius su Lietuvos diplomatiniais atstovais. Klausimas liečia Lietuvos bylos vedimą, kuriame dalyvauti skirta taip pat ALT. Išskyrus Tarybos pirmininko ir sekretoriaus nelaimingą telegramą, Taryba tuo klausimu ligi šiol neturėjo progos išreikšti jos reprezentuojamos visuomenės nuomonės. Ar ji tam kvalifikuota — dėl to gali būti ir skirtingų nuomonių, bet faktas, kad Taryba nei nebandė, tokią nuomonę reikšti, nes neturėjo tam progos, kadangi tarp jos susirinkimų, per ištisus metus, Tarybos mes faktiškai kaip ir neturime.

Amerikos Lietuvių Bendruomenės susiorganizavimo klausimas atsidūrė dar keistesnėje padėtyje. Taryba, pernai susirinkusi, nutarė tą klausimą spręsti vienaip, praktikoje daroma kitaip. Taryba ištisus metus neturėjo progos nieko dėl to pasakyti, kadangi nei visuomenė, nei Tarybos nariai ligi šiol neturėjo progos net ir sužinoti, nei kas iš tikrųjų tuo reikalu daroma, nei kodėl taip, ne kitaip daroma. Vykdomasis Tarybos Komitetas gal ir žino kai ką, bet tai tik keturi žmonės, ir tie patys — nežinome — ar tikrai iš esmės tą klausimą apsvarstė ir ar ką nors yra dėl to nutarę.

Dabar, kai susirinks visa Taryba, gal kaikas tais reikalais paaiškės — tikėkimės! Bet toks metodas nėra geras. Jei Taryba yra sudaroma iš didesnio skaičiaus žmonių, tai jie visi turėtų būti daugiau įtraukti į aktualių klausimų apsvarstymą ir net nusprendimą ne vien tik dvi dienas per metus, bet kiek galima nuolatiniau.

Šešių organizacijų delegatai, tų organizacijų vadovybių parenkami į Tarybą, turėtų nuolatos informuoti savo organizacijas apie tai, kas Tarybos yra daroma, koki nusistatymai joje svarstomi ir koki sprendimai priimami, bei kodėl jie priimami toki ir toki. Organizacijų centrai tada galėtų (ir turėtų) apie tai informuoti visus savo narius, gauti nuomones tais klausimais iš savo skyrių ir instruktuoti savo delegacijas, kad jos reprezentuotų Taryboje jų organizacijose vyraujančias nuomones. Dabar to nėra.

Linkime šiam Tarybos suvažiavimui įtarp kitų dalykų pasirūpinti ir tuo, kad Tarybos egzistavimas nuo šiol būtų nuolatinis, o ne vien tik dvi dienas per metus.

IŠRINKTAS PERONAS

Argentinoje pasibaigė prezidento, gubernatorių, dalies kongreso ir provincijų seimelių narių rinkimai.

Didelė balsų dauguma į prezidentus išrinktas Peronas. Radikalų kandidatas Ricardo Balbin, palyginti, surinko nedaug balsų. Ir kitur laimėjo Perono šalininkai.

Pirmą kartą rinkimuose dalyvavo Argentinos moterys. Esą, jos daugiausia balsavusios už Peroną.

Pagal Argentinos įstatymus visi piliečiai, turį balso teisę, rinkimuose privalo balsuoti. Kas nebalsuoja — praranda pilietybę.

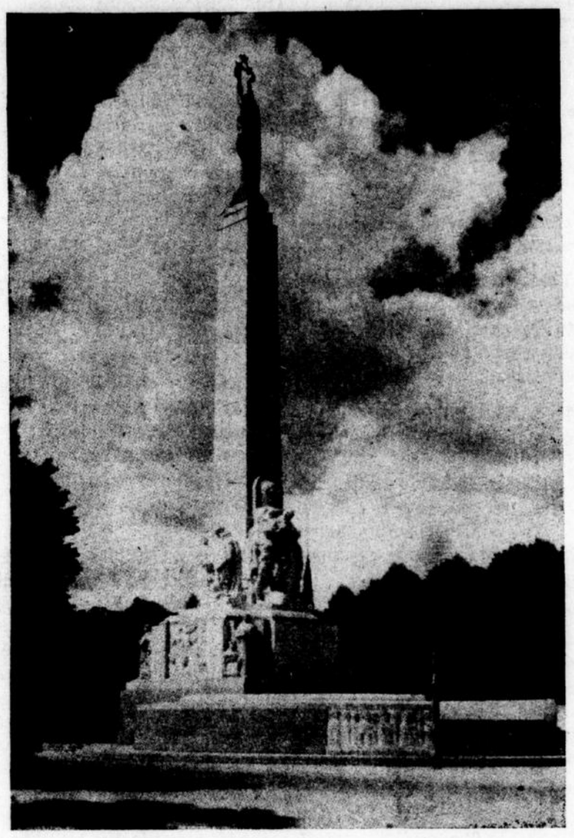

Latvijos Nepriklausomybės paminklas Rygoje (žiūr. 8 psl.)

Paryžiuje žodžių kova vis labiau aštrėja

Kodėl Višinskis negali užmigti?

Jungtinės Tautos Paryžiuje jau baigė pirmąją savo darbų savaitę ir prieš akis turi dar bent pusantro mėnesio laiko kalboms. Kai Korėjoje derybos dėl paliaubų įžengė jau į penktą mėnesį, kai šiame pusiasaly karas tebevyksta, Paryžiuje pradėtas, kaip kai kas spėja labiausiai kritiškų kovų etapas vad. šaltajame kare.

Ką gi atnešė pirmoji savaitė? Vos atidarius vis. susirinkimą, JAV, Anglija ir Prancūzija patiekė nusiginklavimo planą, tikėdamosios, kad sovietams ir atmetus jį, **vėliau sustiprėsianti jų padėtis bent propagandinėje kovoje.** Ir prez. Trumanas savo pereitos savaitės kalboje amerikiečių tautai labai įtikinančiai įrodė reikalą nusiginkluoti ir ne tik pakvietė Kremlių priimti tuos pasiūlymus, bet ir juos paskelbti rusų tautai. Kaip ir reikėjo tikėtis, sovietus atstovaująs Višinskis ne tik išjuokė vakarų patiektą planą, bet su dideliu sarkazmu ir pykčiu puolė vakarus ir jų politiką. Juo labiau nebuvo galima tikėtis sovietų pritarimo, turint galvoje vakarų pastatytas sąlygas — sovietai turėtų sustabdyti karą Korėjoje ir sutikti su vakarų pasiūlymais Vokietijos klausimu. Tai sunkiai sovietams priimtinos sąlygos. Užtat ir Višinskio žodžiais "perskaitęs Trumano kalbą negalėjau užmigti tik dėl didelio juoko..." ir "rimties" sumetimais jis tuoj pasiūlęs sovietų planą — pagal jį JT turėtų Atlanto Paktą paskelbti nelegaliu, paliaubų liniją Korėjoje turėtų eiti pagal 38 paralelę, nusiginklavimo konferencija už JT ribų turėtų įvykti ligi kitų metų birželio m., pagaliau penkios didžiosios valstybės, su kom. Kinija, turėtų sudaryti "taikos paktą". Aišku, vakarams sovietų planas taip pat buvo nepriimtinas.

Paryžiaus pranešimais, JT sluogsniai jieškojo kompromisų, galimybių suderinti abiejus pasiūlymus ir... nieko neradę. **Perdaug dideli priešingumai skiria abi puses.** Tikras dalykas, kad amerikiečiai negalės atsisakyti Atlanto Pakto, nei pasitrauks ligi 38 paralelės, nei tarsis su kom. Kinija. Nemažiau taip pat abejotina, kad sovietai sutiktų su vakarų siūloma tarp-

(Perkelta į 8-tą puslapį)

Dirvos talka

Iki lapkričio mėn. 14 d. Dirvos skelbiamoji talka davė lygiai 250 naujų skaitytojų. Jie sudaro 804 taškus.

250-asis skaitytojas įregistruotas E. Stepaitis (Toronto, Canada) atsiųstas mūsų Toronto atstovo J. Paršeliūno.

Su 250-uoju skaitytoju mes pasiekėm 1/4 numatyto tikslo. Tikime, kad per šį likusį laiką, visi mūsų talkininkai, ir į talką dar nejsijungę, energingiau susirūpins naujais skaitytojais.

Šiuo metu atskiri talkininkai turi taškų:

	Taškai
Paplėnas J., Chicago	153
Astrauskas St., Worcester	132
Švarcas P., Collinsvile	44
Sodaitis A., Maspeth	36
Česonis A., Baltimore	32
Paršeliūnas J., Toronto	30
Pauža V., Detroit	28
Smigelskis A., Cleveland	24
Diržys A., Venecuela	20
Saladžius Pr. Rochester	20

Kiti talkininkai turi po mažiau taškų.

MILIONINIS TREMTINYS ATVYKO Į JAV

IRO globojamas miloninis tremtinys šį pirmadienį Gen. Muir laivu atvyko į New Yorko uostą. Tai čekas Aleksandras Ranezay su savo šeima, šešeris metus išgyvenęs Austrijoje. Dabar jis išvyko dirbti pas savo globėją į Midland, Texas. Pagal DP įstatymą tai 280, 571 tremtinys atvykęs į Jungtines Valstybes. Uoste šį tremtinį pasitikti atvyko net pats IRO direktorius J. Donald Kingsley su įvairiais pareigūnais. Patriko katedroje New Yorke įvyko iškilmingos pamaldos, didžiausiame miesto dangorėžy — pietūs, burbistro priėmimas savivaldybėje, gi trečiadienį apglušusio čeko šeima buvo nugabenta į naują priėmimą Washingtone, iš ten gi į paskyrimo vietą Texas. Ten vėl valstybės pareigūnai pasirengę visokioms iškilmėms.

SOVIETAI VĖL IŠNAIKINO VIENĄ TAUTĄ

Iš New York Times

Kad tikrasis Sovietų tikslas yra jėga sukomunistinti ir politiniai surusinti arba išnaikinti visas pavergtas tautas, rodo KALMUKŲ tautos likimas.

Štai, šita piemenų bei ūkininkų tautelė, gyvenusi ramų gyvenimą žemutiniame Pavolgyje, žiauriai kentėjo, nesiduodami suvirškinami rusiškai raudonam imperializmui. Areštai, kalėjimas, koncentracijos stovyklos bei masiniai trėmimai į Sibirą šiai tautelei sudavė mirtiną smūgį, didesnį gal, negu bet kuriai kitai tautai ligšiol.

Rusų — vokiečių karo metu likusi dalėlė šios atsparios tautos, pasitaikius progai, pasitraukė į Vakarus. Ką gi, jau ir taip buvo belikęs nepilnas tūkstantis tikrų kalmukų! Kiti buvo išblaškyti ar sunaikinti sovietų pragare. Ir tikroje jų tėvynėje, Pavolgyje, neliko nei vieno kalmuko, taip kad tuoj po karo Sosietų valdžia oficialiai panaikino Sov. Socialistinę Kalmukų Respubliką.

Atsidūrusi D.P. stovyklose vakarinėje Vokietijoje, paskutinė kalmukų tautos dalis dėjo visas pastangas išsilaikyti drauge ir puoselėti tikrą savo tautos būdą, papročius, religiją, kalbą. Kai priėjo eilė spręsti emigracijos reikalus, tai jie jokiu būdu nesutiko išsiblaškyti — reikalavo kompaktinės emigracijos vienon vieton. Paragvajus, tiesa, buvo sutikęs visus tuos kalmukų tautos likučius įsileisti ir apgyvendinti vienoje vietoje, bet vėliau tą savo planą atšaukė. Taip tai kalmukai ligi dabar sėdi Vokietijoje. Kaip aziatai, giminingi mongolams, kurių kalba panaši į suomių bei vengrų kalbas, jie negalėjo įvažiuoti į USA. Tačiau pačiu paskutiniu momentu, tris dienas prieš baigiantis terminui, š. m. liepos 28 d. J.A. V. Vyriausias Teismas kalmukus pripažino europiečiais, taip kad jie galėtų atvykti į Ameriką, nes kaip aziatų Amerika jų negalėtų įsileisti. Skubos keliu jau išduota virš 100 vizų. Šiomis dienomis, padedant Pasaulio Bažnyčių Tarybai bei Tolstojaus Fondui, Jungtinių Amerikos Valstybių karo laivyno transporto laivu Gen. Leroy Eltinge atvyksta jau pirmoji kalmukų šeima: Džabas, Namdjal ir Amur-Sanar Boršinovai, kurie apsistos Tolstojaus ūkyje ir parengs planus savo tautos likučių įkurdinimui Amerikoje, kur jie, pasilaikydami savitą kultūrą, galėtų bendrai pritapti prie amerikoniško gyvenimo.

Kaip budistai, jie su savim į Ameriką atsigabens 14 šventų lamų.

DIRVA ★★★ THE FIELD

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — $4.00 in Canada — $4.50, elsewhere — $5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrovės, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išeina kiekviena ketvirtadienį. Redaktoriai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas.

Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — $4.00, Kanadoje — $4.50, kitur — $5.50.

KAS ir KUR

• Norwood, Mass. lapkričio mėn. 1 d. mirė kalbininkas Viktoras Kamantauskas, prieš metus laiko atvykęs į JAV. Jis buvo gimęs 1894 metais ir 12 metų amžiaus su tėvais pirmą kartą atvykęs į JAV. Čia išėjo mokslus Yale universitete, pasižymėjo kaip nepaprastai gabus kalbų moksle. Nepriklausomybės metais grįžo į Lietuvą, dirbo diplomatinėj tarnyboj ir Lietuvos universitete. Yra parašęs ir išvertęs iš kitų kalbų daug knygų.

• Great Neck, N. Y., mirė buvęs Lietuvos kariuomenės pulkininkas Jeronimas Butkus. Gyvendamas Great Neck dirbo vieno milionieriaus sodyboje kaip daržininkas.

• J. A. Urbonas, Dirvos talkininkas iš Dayton, Ohio, ir šiais metais užsakė Dirvą į Indo Chiniją legionieriui Stasiui Grincečiui.

• Baleto šokėjas A. Liepinas šiuo metu gyvena New Yorke.

• Anglų Kalbos Vadovo, kuris garsinamas Dirvos antrajame puslapyje, jau išėjo pirmasis sąsiuvinys. Kitas sąsiuvinys išeina lapkričio mėn. viduryje. Toliau išeis du sąsiuviniai kas mėnuo.

• V. Jonuškaitė pasirašė sutartį su viena operos bendrove New Yorke šių metų gruodžio mėnesį dainuoti Carmen rolę.

• V. Bražvilius, žinomas eilės humoreskų ("feljetonų") autorius, atidavė spausdinti savo humoreskų rinkinį "Kalorijos ir doleriai". Tai bus dviejų dalių rinkinys. Vienoj daly (kalorinėj) humoreskos iš stovyklinio gyvenimo, kitoj (dolerinėj) — iš gyvenimo Amerikoj.

• Vokiečių skautų Bremeno rajono vadovybė neseniai aplankė lietuvius skautus, besimokančius Vasario 16-sios gimnazijoje Diepholze.

• Vytauto Didžiojo sargybų kuopa, esanti Vokietijoje, apsidėjo mokesčiais, nuo 1946 metų iki šio laiko, lietuvių tautos reikalams yra paaukoję per 60,000 DM. Tai įsidėmėtina suma, sukelta iš nedideles algas gaunančių kareivių.

• Povilas Gaučys, buvęs Lietuvos konsulas Daugpilyje, Buenos Aires ir Sao Paulo, dabar gyvenąs Chicagoje, sulaukė 50 metų amžiaus. Gyvendamas Vokietijoje ilgą laiką buvo Tremtinių Draugijos pirmininkas.

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius,

keičia stiklus

4701 S. Damen Ave.,

Chicago 9, Ill.

(47-sios ir Damen kampas)

Priima: 6-9 v. v.;

šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.;

trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

Pro mano akinius — *V. ALSEIKA*

Nuo Homero iki modernaus gangsterio

— Tamsta domiesi Vergilijum, Aristoteliu? Štai jų knygos.

— O gal ką iš moderniųjų romanų srities? Ar dar neskaitėt pagarsėjusios Jones knygos "From here to eternity?"

— Kriminalistika? Detektyvinės istorijos? Turime jų pakankamai. Siūlau apie terorą ir antgamtinius reiškinius.

Jei atsilankysite kuriam nors Amerikos knygyne ar universalinės krautuvės (depart. stores) knygų skyriuje, tai panašūs pardavėjos pasiūlymai nebus jokia naujiena. O jei tektų užeiti į "vaistinę" (drugstorę) ar į kurios nors stoties kioską, tai jūsų malonų dėmesį atkreips ne tik spalvingi įvairių žurnalų (magazinų) viršeliai, bet ir **mažo, kišeninio formato knygutės su nemažiau patraukliais, spalvotais viršeliais.** Tai irgi literatūra ir nepalyginti daugiau skaitoma už knygas, gaunamas tik knygynuose.

Metus tik paviršutinį žvilgsnį į tų spalvotų knygelių lentynas kai kam galėtų susidaryti įspūdis, kad Amerikos skaitytojas maitinamas tik tos rūšies kriminaliniai — erotinėmis knygomis. Tik jos pavergia savo skaitytojų širdis ir... kišenes ir tik jos, atrodo, reprezentuoja pilkojo amerikiečio literatūros polinkius, jo mentalitetą. Ar taip yra iš tikrųjų? Ar knygų rinkoje vyrauja tik toji "kišeninė" literatūra? Pagaliau, ar gerosios knygos neturi pasisekimo?

Jei pažvelgsime į knygų gamybos statistikas, teks viena pripažinti — turint galvoje krašto dydį ir gyventojų skaičių, knygų Amerikoje leidžiama **nedaug.** Didžiausias knygų skaičius išleistas 1940 m. — tais metais paskirais pavadinimais knygų išėjo 11,328. Pokario metais gamyba krito ir tik 1950 m. pasiekė 11,022. Kad tai Amerikai nėra dideli skaičiai, gali paliudyti ir Lietuvoje išleistų knygų skaičius — **1938 m. jų paskirais pavadinimais išleista nemažiau 3,000.** Ar Lietuva tik ketvirtadaliu mažesnė už JAV? Tokia yra skaitmenų kalba. Jei dabar pažvelgsime į čia leidžiamų knygų pobūdį, tai pašalinis stebėtojas susidurs ir su keistais ir su džiuginančiais reiškiniais. Skaitančios publikos skonis yra labai įvairus ir kartais sunku ir nuspėti, kurios rūšies knygoms tie skaitytojai suteiks pirmenybę. Tai gali būti jumoristiniai traktuojami amerikiečio šeimos gyvenimo vaizdai, bet tai gali būti ir realūs pasaulinio karo bruožai ar ramūs religinio turinio svarstymai. Tas amerikietis skaitytojas nebūtinai džiaugsis senosiomis savosios literatūros žvaigždėmis ir pareikš entuziazmo jausmus vos iškilusiam rašto naujokui. Nebūtinai bus garbinamas savasis autorius, bet moraliai (ir materialiai) tokio pat įvertinimo galės susilaukti ir svetimų kraštų rašytojas.

Pažvelgę į pastarųjų dviejų metų vaizdą knygynuose ir eilinio amerikiečio knygų spintelėse, ką gi pastebėsime? Pirmoje eilėje teks susidurti su vad. **"best sellers" (labiausiai perkamų) knygų daroma įtaka.** Tokių knygų sąrašus rūpestingai veda ir skelbia kiekvienas literatūros savaitraštis ir dienraščių knygų skyriai. Jie aiškiai rodo, kurios knygos šiuo metu daugiausiai perkamos, atseit, kurią vis dėlto reikėtų įsigyti... Jei amerikiečio gyvenime reklama daug reiškia, kodėl jis turėtų nuo jos atsisakyti ir literatūros pasauly? Jei jis atkreips dėmesį į tai, koks šiuo metu geriausias televizijos aparatas, labiausiai lankoma ir daugiausiai kaštavusi filma ar patogiausias elektrinis skustuvas, kodėl jam nesusidomėti daugiausia garsinama knyga? Juo labiau, kad **ją išperka pusė miliono ir daugiau skaitytojų visame krašte.** Taigi, "best sellers" bus svarbus mastas knygai įsigyti. Ar jis tiek pat svarbus ir knygos kokybės atžvilgiu?

Ar tik menkavertės, nedidelio meninio svorio knygos pakliūna į tuos sąrašus? Tai kategoriniai nebūtų galima tvirtinti. Jei į "ne romanų" (nonfictional) knygų sąrašus patenka kartais ir abejotinos meninės vertės dalykai, kaip sąmojingos zoologijos sodo gyvūnų nuotraukos (Barnes), vadovėlis kanastos kortų lošimui ar šeimyninkėms virimo taisyklės, tai juose nesunkiai rasime ir vertingų knygų, kaip religinio turinio Fulton J. Sheen "The Greatest Story ever told" ar pagarsėjusios norvegų kelionės laiveliu per vandenyną aprašymas "Kon Tiki" knygoje. Romanų (fiction) kategorijoje skaitytojų skonis jau žymiai rafinuotesnis ir, kiek galima spręsti iš pastarųjų metų, visai ir ne blogas. Gaunama įspūdžio, kad **pokarinis Amerikos skaitytojas daugiau domisi religiniais, dvasinio atsinaujinimo klausimų knygomis,** naujų, stiprių talentų nuškicuotais karo vaizdais ar senovės gyvenimo literatūriniai atkurta egzotika bei romantika. Tai tik paaiškina nepaprastą pasisekimą tokių "best sellers" kaip L. C. Douglas Šv. Petro veiklos bruožų "Didžiajame Žvejy" (1948), Amerikoje nepaprastai išpopuliarėjusio suomių rašytojo M. Valtari "Egiptiečio" (išleistos dar dvi jo knygos), H. M. Robinsono "Kardinolas" (1949), visiško naujoko literatūroje James Jones stipraus romano "From here to eternity", naujojo E. Hemingway romano, Varšuvos ghetto sunaikinimo epopėjos Hersey "Sienoje" ir kt.

Nors masinis knygų pirkimas yra daugiau mados reikalas, vis dėlto minėtų knygų pasklidimas rodytų, kad **dail. literatūros srity amerikiečiai vis labiau susidomi augštesnės meninės vertės kūryba.** Pažymėtinas ir naujų talentų literatūroje kilimas. Verta atkreipti dėmesį ir į knygų platinimo būdus — jų daug ir sumaniai išplatina vad. knygų klubai ir jų pavyzdį, atrodo, bus pasekusios ir mūsų knygų leidyklos.

O jei vėl sugrįši prie spaudinių kiosko, spalvoti knygučių viršeliai su moderniųjų gangsterių, apnuogintom krūtinėm ir kojom moterų ir revolverių vaizdais lyg sakyte sakys — o mes, ar mes nepavergiame amerikiečio skaitytojo? Visai teisingai, gerbiamosios. Jūs, pasivadinusios "pocket books" vaidinate ne taip jau menką vaidmenį knygų rinkoje. Jūsų 1949 m. išėjo net 659 paskirais pavadinimais, o 1950 m. rinkoje jūsų parduota per 214 mil. egz. Tai dideli skaičiai. Jie rodo, kad tos knygos (po 25 ar 35 ct.) savo pigumu sugebėjo pritraukti skaitytojų mases. Jei vaikai seka fanibukų pasaulį, tai paaugę ir suaugusieji beveik vienodai domisi ir filmomis ir pocket — knygelėmis. **Ir kaip nesidomėsi jei temų įvairumas negali būti platesnis** — nuo gangsterių, prostitučių, gamblerių pergyvenimų ligi moderniųjų romanų ir dar toliau ligi seksualinių amerikiečių moterų įpročių ir pagaliau ligi paties Homero Odisėjos. Vyrauja tačiau ne Homeras ar Šekspyras, bet daugiau kriminalistiniai — nuotykių siužetai ir jei pažvelgti tik į viršelius, tai pav. iš 68 knygučių 37-nių viršeliai vaizduos kraują ar peilį. Tai yra tikrovė ir tai tenka konstatuoti bei... nesistebėti. Fanibukų, filmų ir televizijos auklėjamas žmogus Homero tikriausiai nereikalaus.

Kitas dalykas, kad kai kurie tų knygų leidėjai (Penguin, Mentor, Pocket) vis daugiau išleidžia ir pasaulinių rašytojų raštų už tikrai žemą kainą. Jei Šekspyro ar Shaw dramos, geriausi Europos klasikai įmanoma įsigyti už 25-35 ct. ir 700 pusl. romaną ar novelių rinkinį už 50 ct., tai yra, **Europos kraštuose neįmanomas, didelis knygos priėjimas prie masės.** Tai ir nemaža palaima Amerikos skaitytojui ir tik beliktų palinkėti, kad jis tas puikias progas sugebėtų išnaudoti.

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti

DIRVOS redakcijai

Kaina — $5.

ANGLŲ KALBOS VADOVĄ

Tamsta gali užsisakyti iškirpdamas ir pasiųsdamas su čekiu ar pašto perlaida žemiau tilpusią atkarpą šiuo adresu:

"WORD & PHRASE", 6660 W. 147th ST., TINLEY PARK, ILL.

Mr. / Mrs ....
(vardas ir pavardė — rašykit spausdintomis raidėmis)

....
nr. gatvė miestas valstybė

Užsakau "Anglų kalbos vadovą" ir siunčiu pinigus už .... sąsiuvinių $..........

Jau turiu sąsiuvinius: I dal. Nr. .... ir II dal. Nr. ....
(Kas čia jokios pastabos neįrašo, gaus veikiausiai pirmuosius sąsiuvinius)

Pridedu: čekį money orderį.

....
(parašas)

LEIDYKLOS PASTABOS:

Prenumeratos kaina JAV:
Atskiras sąsiuvinys — 60 c.
5 sąsiuviniai — $2.75
10 sąsiuvinių — $5.00
15 sąsiuvinių — $6.75
20 sąsiuvinių — $8.00

Norėdamas gauti vieną sąsiuvinį susipažinti, atsiųsk 60 c. pašto ženklais.

Nemokamai vieną prenumeratą gaus tas, kas surinkęs atsiųs keturias prenumeratas.

Tarybinių šunų laikytojų klubas

JURGIS JANKUS

1.

Mūsų miesto partijos sekretorius draugas Vilkomirskis juokų nemėgsta. Jis aną sekmadienį pasišaukė savo kabinetan Joną Pupinį, Stasį Žalioką, Jurgį Baltramiejūną ir Kazį Lapkų ir pasakė:

— Šiandien raudonoji armija stovi prieš didelius naujus uždavinius. Nė viena pasaulio armija fronte nebus stipri, jei nejaus, kad ją remia visas kraštas. Prašau tuoj imtis darbo, šią savaitę suorganizuoti raudonajai armijai remti draugiją ir kitą sekmadienį man pranešti, kas yra padaryta.

— Padarysim, — pirmas pasakė Lapkus.

— Padarysim, — pritarė kiti trys.

Kai už durų išėjo, pirmas prašneko Stasys Žaliokas.

— Gerai pasibaigė. Aš maniau, kad bus blogiau, — pasakė ir patampė viršutinę lūpą, lyg uosdamas naują bėdą.

— Ar to neužtenka? — nustebo Pupinis. Suorganizuok, jei nori.

— Tai tau. Per tiek metų neišmokai. Rytoj paleidžiu raštelį per tarnautojus, kad pasirašytų, kas nori priklausyti raudonajai armijai remti draugijai ir kas nenori, ir narių turėsiu daugiau, negu reikia. Jeigu jūs padarysite tą patį, bus su kaupu. Šeštadienį sušaukiam mitingą, o sekmadienį parodysim.

Visi pritarė, o kad darbas eitų vieningiau, pirmininku išsirinko tą patį Lapkų. Sako: tavo pavardė rusiškiau skamba. Apskritai patogiau šnekėti, kai viršininką girdi gerai pavardę ištariant.

Lapkus nesididžiavo. Paėmė pirmininko vietą, kaip malonią dovaną, padarė visų trijų įstaigų tarnautojams anketas, kad atsakymai būtų drūti ir aiškūs, šeštadienį sušaukė mitingą ir išdėstė reikalą. Nė vienas nepasisakė prieš, visi paplojo rankomis ir pasižadėjo armiją remti iš nugaros, kiek įmanydamas.

Lapkui nenoromis ėmė līsti galvon mintis, ar nebus jam gana sėdėti mokyklų instruktoriaus kėdėje. Jeigu jam atėjo diena, kad jis atsistoja tokios organizacijos priešaky, turės ateiti, kad atsistos ir švietimo komisariato viršūnėje.

— Gal turite kas klausimų, ar konkrečių mūsų veiklai pasiūlymų? — paklausė ovacijoms pasibaigus.

Salėje pasidarė tylu. Kad klausimų nebus iš anksto žinojo, nes čia jau visi buvo mokyti ir gerai buvo įsisamoninę, jog šioje šalyje tas labiausiai klysta, kas klausia, bet pasiūlymų turėjo atsirasti. Jis pats norėjo ką pasiūlyti, kad tvirčiau savo pozicijoj atsistotų ir visą savaitę be perstojo suko galvą, bet nieko neišsuko.

— Pasiūlymų niekas neturite? — pakartojo klausimus atmetęs į šalį ir, baksnodamas bukuoju pieštuko galu leido akis per salę. Salė buvo tyli. Pačiam priešaky sėdėjo trys mokytojos ir visos greitai nuleido akis žemyn. "Nė vienas velnias nebenori galvoti", pamąstė, o garsiai pasakė:

— Niekas?

Toli, pačiam salės gale pakilo ranka.

— Prašom, — pašaukė Lapkus ir patogiai atsirėmė į sieną.

Salės gale atsistojo žmogus. Smulkus toks, pilku švarkeliu apsivilkęs ir veidas buvo pilkas. Lapkus menkam salės apšvietime negalėjo jo įžiūrėti, bet atrodė, lyg būtų dar nematytas.

— Aš norėčiau, kad armijai galėtumėm padėti kuo nors apčiuopiamai. Nuotaiką kelti labai gerai, bet ką į rankas paduoti dar geriau.

— Galėtumėm numegsti kojinių,— vaptelėjo viena mokytoja ir greitai įtraukė galvą tarp pečių.

— O, ačiū, ačiū! Puiku. Mes galėsime primegzti kojinių, — apsidžiaugė Lapkus, kartu nustebdamas, kaip jam tokia paprasta mintis pačiam į galvą neatėjo.

— Daugiau kas?

— Aš dar nebaigiau, — atsiliepė valandėlei užmirštas pilkasis žmogus. — Pirštinės, žinoma, irgi geras dalykas, bet aš norėjau ką kitą pasiūlyti. Mūsų armijai teks kariauti visokiausiose sąlygose, o kare gerai mokytas šuo kareiviui yra didžiausias draugas. Jis greičiau ir sužeistą suras ir priešą pirmą pajus. Aš todėl ir siūlau, kad mes imtumėmės mūsų tarybinei armijai parūpinti šunų. Mokytų šunų.

— Puiku, drauge. Mes galėtumėm įsteigti tokią lyg sekciją, lyg klūbą tokį. Žinoma, kad šuo yra didelis dalykas, — džiaugėsi Lapkus.

— Taigi, aš tą ir norėjau pasakyti, — tęsė pilkasis. — Mes galėtumėm įsteigti **Tarybinių Šunų Laikytojų Klubą.**

— Geras vardas, — užgyrė Lapkus. — Puikus. Man ta idėja taip prie širdies, kad aš net sutinku pasiimti ant savo pečių visus organizavimo sunkumus. Man, žinoma, neatsisakys padėti visi geri bičiuliai. Ir pats, ir pats. Gerai.

Taip kalbėdamas jis linkterėjo galva ir Baltramiejūnui, ir Pupiniui, ir Žaliokui, ir dar keliems kitiems. Visi sutiko. Ant galo, lyg prisiminęs, palenkė ir pilkajam, kartu sakydamas:

— Ir tamsta, žinoma, ir tamsta.

Pilkasis vyras buvo atsisėdęs, bet dabar atsistojo ir valandėlę krapštė kairio nykščio nagą.

— Kad aš vargu ar galėsiu, — pagaliau prašneko. — Visa širdim, žinoma, bet kad kūnas neleidžia. Tamsta, drauge Lapkau, juk žinai, kad gyvenu anam miesto pakrašty. Galima sakyti užmiesty. Niekaip negalėsiu ateiti. Bet savo vieton aš duosiu pradžiai gerą šunį. Jau gerokai pramokytą. Dėl jo vargo tikrai neturėsite, o naudos — patys pamatysite.

— Žinoma, suprantu, kad tamsta pats negali. Žinau, žinau, atsimenu, — žiūrėjo prisimerkęs per visą salę ir stengėsi atsiminti, kur būtų galėjęs tokį žmogų matyti, bet kartu ir džiaugėsi, kad jis taip lengvai atsisako ir dar gerą pradžią duoda. Jeigu tokiam klube nori būti pirmas, geriau savo tarpe neturėti jo sumanytojo.

2.

Kai reikalas susitvarkė geriau, negu kas iš anksto galėjo pamanyti, tai kitą sekmadienį eiti pas Vilkomirskį pasišovė vienas Lapkus. Kai niekas nesiveržė, vienas ir nuėjo. O Vilkomirskis buvo toks, kad niekada negalėjai pasakyti, ką galvoja. Jis sėdėjo užstalėj, žiūrėjo pro langą į apsimiglojusią gatvę, kurioje nieko nebuvo matyti, o Lapkus metodiškai ir neskubėdamas, kad atrodytų daugiau, dėstė, kas buvo padaryta, kokie sunkumai pakeliui pasitaikė, prabėgdamas pami-

ŠIMTANUOŠIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Kodėl 700, o ne 500?

Kaip šimtanuošimtinis lietuvis, Jonas Pakrantis karštai mylėjo, savo tėvynės praeitį ir ja didžiavosi. Šių laikų užsilikęs nedidelis geografinis Lietuvos plotas jam buvo kaip langas, pro kurį jis matė milžinišką ir tragišką praėjusių amžių savo tėvynės vaizdą.

Toje visoje taip gausingoje įvykiais praeityje krikštas suvaidino ypatingą ir, gal būt, lemiamą vaidmenį. Lig šiol mums, galima sakyti, visais kanalais buvo skiepijama mintis, kad krikštas Lietuvai buvęs kažin kas labai naudinga ir išganinga. Mes net neklausėme: ką būtent krikštas lietuvių tautai išganinga ir naudinga davė? Sujungė su Vakarų kultūra? Gali būti, bet nereikia užmiršti, kad jau Gedimino ir Kęstučio laikais Vakarų kultūrai niekas nekliudė plisti Lietuvoje. Vilniuje klestėjo iš Vakarų atklydę amatai, Lietuva greičiausiai varė ne menką prekyba su Vakarų tautomis. Pagaliau, niekas net ir nebandė įrodinėti, kad anais laikais Lietuvoje nebūtų galėjusi plisti Vakarų kultūra. Kad Vakarų Europos kultūra rado palankias sąlygas ano meto Lietuvoje rodo ir iškasenos, iš kurių archeologai daro išvadas, jog Lietuva dar labai toli prieš krikštą turėjusi augštą kultūrą. Tuo būdu, krikščionybės priėmimas nebuvo Lietuvai tas magiškas punktas, nuo kurio ji staiga pakrypo Vakarų link.

Jei, pagaliau, dėl Vakarų kultūrinės įtakos Lietuvai gal dar ir būtų galima ginčytis, tačiau kad krikštas lietuvių tautai tautiniu požiūriu buvo milžiniškas smūgis, nuo kurio dar ir šiandien mes negalime atsigauti, tai šiandien mums visai aišku. Jei krikštas į Lietuvą būtų atėjęs kaip toks, o ne kaip politinis veiksnys, tada būtų kita kalba. Bet Lietuvos apkrikštijimas pirmų pirmiausia buvo politinis aktas, po kurio istorinės aplinkybės taip fatališkai susiklostė, kad Lietuva ėmė vis greitėjančiu tempu riedėti žemyn.

Ir žiauriausia toje visoje tragedijoje yra tai, kad pati lietuvių tauta ir kultūriniu požiūriu ir krikšto ničnieko nelaimėjo. Mes matome Vakarų įtaką Vilniaus architektūroje, Vakarai, be abejo, turėjo įtakos sulenkėjusiai bajorijai, bet ką davė Vakarai mūsų liaudžiai? Nieko. Tas žodis skamba baisiai, bet tai faktas. Vakarų kultūra sustojo prie bajorų rūmų slenksčio. Praėjo 500 krikščionybės metų Lietuvoje, kol lietuvių tauta pajuto Vakarų įtaką. Tatai įvyko tada, kai iš jos pačios tarpo iškilo šviesuolių, kurie ją faktinai ir sujungė su Vakarais. Tuo būdu ir kultūriškai lietuvių tauta iš krikščionybės nelaimėjo nieko. Ką gi galėjo lietuviui duoti lenkiškas dvaras ir lenkiška klebonija?

Tokios mintys Pakrančiui kilo galvoje, kai jis skaitė kai kurių mūsų publicistų pasisakymus, kad Lietuvos krikštą reikią nukelti ne už 500, bet už 700 metų. Atsieit, šiemet reikėtų minėti Lietuvos krikšto 700 metų sukaktuves.

Kodėl? — klausė Pakrantis ir negalėjo rasti atsakymo. Jis galvojo, kad Lietuvai, gal būt, tautiniu bei valstybiniu požiūriu būtų buvę išganingiau krikštą priimti daug vėliau, sakysime 16 ar net 17 amžiuje, nes per tą laiką jaunas Lietuvos valstybingumas būtų galėjęs sustiprėti ir, gal būt, per tą porą šimtų metų būtų pabudęs ir stipriau ėmęs reikštis lietuvių tautinis susipratimas. Kita vertus, gal būt, per tą laiką būtume ir patys sugebėję išsiauklėti šviesuomenės luomą, kuris būtų galėjęs krikščionybę priimti iš Romos, o ne iš Varšuvos. Žinoma, sunku pasakyti, kaip istorija būtų susiklosčiusi, bet iš tų faktų, kuriuos mes šiandie turime, visai aišku, kad krikščionybės priėmimas iš Lenkijos Lietuvai buvo pražūtingas tautiniu bei valstybiniu požiūriu. Mums krikščionybę reikėjo priimti arba žymiai anksčiau arba žymiai vėliau.

Žinoma, buvo laikai, kada tautos didžiavosi savo krikščionybės senumu. Bet ar šiandien tatai beturi kokios politinės, kultūrinės ar moralinės reikšmės, aš nežinau. Ar mes susitarsime, kad Lietuva apsikrikštijo prieš 500, ar 700 metus, koks skirtumas? Sprendžiant iš turimų istorinių faktų, reikia džiaugtis, kad lenkai neįpiršo mums krikšto anksčiau, nes tuo atveju iš lietuvių tautos tikriausiai nebebūtų nieko likę...

Aš noriu pabrėžti, kad Pakrantis čia visai nekalba apie krikštą religiniu požiūriu. Nors mes visi labai gerai žinome, kad ir tuo požiūriu lenkų lietuviams primestas krikštas turi labai liūdną veidą, bet čia mes jo neliečiame. Taip pat jis nepasisako prieš religiją kaip tokią: jis tik nori pasakyti tai, kad mums labai ir labai atėjo metas keisti kai kurias pažiūras dėl Lietuvos krikšto. Krikštas Lietuvai nebuvo joks išganymas nei politiniu, nei kultūriniu, nei tautiniu, pagaliau, nei moraliniu požiūriu, nes lenkai kunigai lietuvių liaudį daugiau demoralizavo nei mokė ją religinių tiesų. Mums nėra ko krikštu didžiuotis ir džiaugtis: greičiau reikia liūdėti, nors tai šiandien nieko nebepadės.

Būtų visai kitokia kalba, jei Lietuvos krikštas būtų buvęs ne politinis, o religinis aktas. Jei Lietuva būtų krikštą priėmusi tiesiog iš Romos, jei tuojau būtų buvę pasirūpinta išsiauklėti lietuvių dvasininkų, kurie Dievo žodį būtų skelbę gimtąja kalba, jei būtų buvę pasistengta pradėti kurti religinė literatūra lietuvių kalba, tuomet mes tikrai šiandien galėtumėme pasidžiaugti tuo dideliu įvykiu ir krikšto datą galėtumėme laikyti krikščioniškos kultūros pradžia Lietuvoje. Tada mums gal ir būtų svarbu pažymėti, kad Lietuva krikštą priėmė seniau. Bet dabartinemis aplinkybėmis koks skirtumas?

DIRVĄ UŽSISAKYTI
galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

Dail. V. K. Jonynas pakeliui į Ameriką

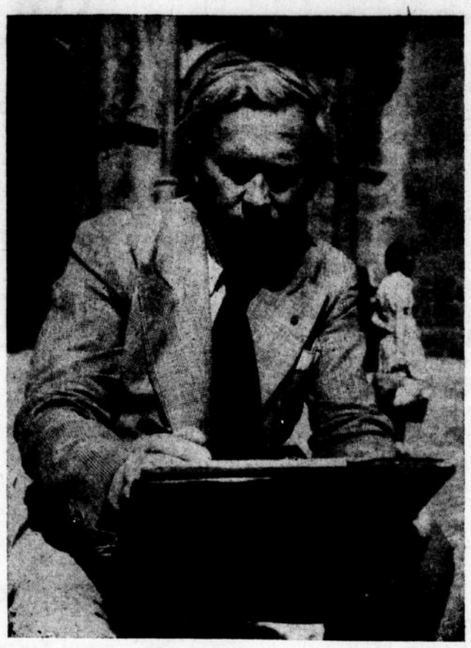

Nelengva buvo eiliniams tremtiniams apsispręsti, kada reikėjo pasirinkti į kurį kraštą keliauti. Daug sunkiau buvo apsispręsti dailininkui prof. Vytautui K. Jonynui, kai jis, Vakarų Europos kraštuose susilaukė įvertinimo ir pripažinimo, kai savo veržlią kūryba įleido šaknis į tų kraštų kultūrinę žemę. Tik po ilgų svarstymų, Vytautas Jonynas, pagaliau apsisprendė savo "bėglio laivelio" vairą pasukti link Naujojo Pasaulio krantų... Vienam savo laiške dailininkas rašo:

"Vakar praėjau visas komisijas t. y. Bremeno Konsulą ir mano kelionė turėtų vykti lapkričio mėnesyje į U.S.A. Papraščiau tariant, mano viza galioja ligi gruodžio mėn. 12 d., bet manau, kad iki galo spalio mėn. susitvarkysiu savo "dėžėles", o nuo Rastatt'o iki New Yorko manau truks apie mėnesį laiko "miela kelionelė..."

Į Ameriką Vytautas Jonynas atvyksta su dideliu dailės kūrinių lobiu, kurių jis daug sukūrė paskutiniaisiais metais Vakarų Vokietijoje. Dailininkas, išvykdamas į JAV Vakarų Europos kraštuose palieka ryškius savo darbo pėdsakus, kurie ir be žodžių byloja, kad savo, kaipo "kultūrinio ambasadoriaus" misiją, atliko gerai ir naudingai.

Vytauto Jonyno dienos po svetimu dangum prabėgo nuolatinio ir įtempto darbo ženkle. Pasikėlęs iš savo mielos Dzūkijos krašto bėgti nuo raudonojo teroro su dviporiu dzūkišku vėžimu, dailininkas pervažiavo beveik visą Vokietiją ir apsistojo Hanau, netoli Frankfurto. Karui pasibaigus, 1945 metų antroj pusėj, V. K. Jonynas savo darbą paskyrė Hanau lietuvių stovyklos kūrimui. Aptvarkęs stovyklos reikalus tuoj metės į savo profesinę darbo sritį.

Pirmasis jo darbas buvo — sukūrimas Meno ir Dailiųjų Amatų mokyklos Freiburge. Į mokyklos darbą sutelkęs būrį žymiausių mūsų dailės kūrėjų ir nemažą skaičių gabių jaunuolių — dailes studentų, V. Jonynas, savo vadovaujamą mokyklą tiek organizacijos tiek ir aukšto mokslo lygio požiūriais sugebėjo taip pastatyti, kad ji buvo pripažinta prancūzų okupacinės valdžios. Pavyzdžiui, tą mokyklą baigę galėjo įstoti į bet kurią Prancūzijos dailės akademiją arba aukštąją šios sriites mokyklą. Be to, iš Prancūzijos vyriausybės buvo gauta net dešimts trumpalaikių stipendijų tos mokyklos absolvetams dailę studijuoti Prancūzijos akademijose.

Šale mokyklos įtempto darbo, V. Jonynas likusį laiką, dažnai atitraukiant nuo poilsio, paskyrė kūrybai. Viena po kito sekė eilė grafikos darbų — iliustracijos: Goethes "Verteriui", Prospier Merime "Lokiui", vėl Goethes "Mainzo apgulimui", Šekspyro "Hamletui", kelių mažesnių leidinių viršeliai bei iliustracijos bei kitokie darbai. Tuo pačiu laiku V. Jonynas pakartojo Kristijono Duonelaičio "Metų", su savo iliustracijomis, naują laidą. Šale knygų iliustravimo, dailininkas, prancūzų okupacinės valdžios pavedimu, padarė Wuerttembergo, Baden — Badeno, Saaro ir Reinland — Pfalžo kraštams vokiečių paštui ženklus (kiekvienam kraštui po 16 pašto ženklų). V. Jonyno darbo pašto ženklai, išstatyti Hamburgo Tarptautiniame Pašto ženklų Kongrese, filatelijos žinovų buvo pripažinti to meto geriausiais ženklais Europos kontinente.

Savo naujuosius dailės darbus Vytautas Jonynas nelaikė paslėpęs lagaminuose, bet su jais ėjo į visuomenę, savąją ir svetimąją. Vienas arba su kitais dailininkais jis ruošė dailės parodas—Badene, Freiburge, Tuebingene, Konstanzoje, Kitzingene ir kitur. Ypatingu V. Jonyno laimėjimu tenka laikyti jo grafikos darbų parodą Paryžiuje, ir, drauge su estų garsiuoju grafiku Eduardu Wueralt'u, Romoje ir Venecijoje. Tose parodose V. Jonynas išėjo į tarptautinę dailės areną ir ten susilaukė pripažinimo.

V. Jonynas patsai ruošė dailės parodas, taip pat skatino ir kitus dailininkus eiti tuo keliu. Viename savo pareiškime, 1948 m., jis taip apibudino lietuvio dailininko, svetur esančo uždavinius:

"Man rodos, jog visi mūsų menininkai, nežiūrint kurią meno sritį jie beatstovautų, šiandien turėtų visą dėmesį nukreipti į savojo meno reprezentavimą čia, mes kur esam priversti gyventi. Juk reprezentuodami savąjį meną, mes tuo pačiu reprezentuojam ir Lietuvos dvasinę kultūrą. Šiandien, rodos, netu rėtų būti klausimo, ar menas —kultūros reprezentavimas materiališkai naudingas ar nuostolingas, bet žiūrėti, kiek tuo pasitarnaujama Lietuvos vardui geriausia šio žodžio prasme..."

Iš patiekiamų, gana padrikų davinių matyti, kokį darbą nudirbo Vytautas Jonynas gyvendamas Vakarų Vokietijoje ir kodėl jis taip ilgai svyravo pasirinkdamas tolimesniam gyvenimui vietą. Jam teko apsispręsti tarp Vakarų Europos, kur byloja tūkstančio metų kultūros dvasia ir begaliniai meno turtai ir Naujojo Pasaulio, kur civilizacija ir technika yra pasiekusi nuostabių laimėjimų, bet dvasinė kultūra šio krašto bendruoju mastu matuojant, dar tebėra atsitiktinis - daugiau "mados" negu būtinybės reiškinys...

Ar V. Jonynas savo kūrybinę misiją Vakarų Europoje laiko jau baigta? Toli — gražu, dar ne. Pradžioj cituotame laiške taip rašo:

"Maize buvau susitvarkęs visapusiškai geriau nei Freiburge, todėl turėjau laiko kūrybai, na ir šiek tiek dirbinėjau. Manau, jei kokius metus ar antrus USA busių kūrybinis bedarbis, tai didelio nuostolio nebus, nes beveik viskas, kas slėgė mano širdį tapo šiais metais įkūnyta viena ar antra forma, su didesniu ar mažesniu pasisekimu... Savo misijos Europoje nesu galutinai įvykdęs t. y. dar turėjau užplanavęs naujausių darbų parodą Paryžiuje ir dvi apžvalgines parodas Londone bei Šveicarijoje. Manau, kad jas atidedu tik tolimesniam ir ramesniam laikui, bet jokiu būdu nuo sumanymo neatsisakau".

Mes neabejojam, kad jam, gal būt greičiau negu kam kitam, pavyks čia gerai įsikurti ir dirbti savo pašaukimo — dailės darbą. Ir jeigu V. Jonynas pasieks nors dalinai tokių laimėjimų, kokių jis pasiekė gyvendamas Vokietijoje, tai bus didelis laimėjimas ne tik jo, bet drauge ir mūsų visų. Juk mūsų "kultūriniai ambasadoriai" atstovauja ne tik save, meno risiją, drauge jie atstovauja savo tautos bei valstybės kultūrinę garbę svetur.

Vytautas Braziulis

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai,

vynas ir šampanas (prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atdara ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

nėjo kelias pavardes, turėjusias atžagarių nuomonių, suminėjo moterų sekciją mezginiams megsti, kurią sudaręs daugiausia iš savo mokytojų, o paskutinį padėjo tarybiniams šunims laikyti klubą.

Išgirdęs klubą, Vilkomirskis kaip žaibas atsisuko į Lapkų, įspyrė staiga žybtelėjusias akis tiesiai akysna ir pasakė:

— Klubą?!

Lapkus knystelėjo. Jeigu pirma nebuvo galima suprasti, ar Vilkomirskis klauso, ar tik savo dalykus apmąstinėja, tai dabar buvo aišku, kad klubas užkliuvo, tik nežinia kuria prasme, bet Lapkus greitai nusprendė nesitraukti.

— Taip, klubą, — patvirtino. — Aš gerai viską apgalvojau. Armijai labai reikalingi mokyti šunes, nors karas eitų ir moderniškiausiomis priemonėmis, bet šuo gali daug padėti. Ypač žiemą arba kur nors kalnuose ir miškuose. Mes paruošime šunis ir žvalgybai, ir sargyboms, ir sanitarams. Ypač sanitarams labai svarbu turėti gerus šunis, kai reikia surinkti savo sužeistus draugus arba pribaigti kapitalistų gaujas. Aš viską esu giliai apsvarstęs ir, jeigu draugas leisite, mes padarysime.

Vilkomirskio veidas neatrodė nepatenkintas. Jis net šypsojosi, paskum parėjo porą kartų per kambarį, sustojo prieš Lapkų ir padėjo jam ranką ant peties.

— Turi galvą drauge Lapkau. Tu sugalvojai tokį dalyką, kurį aš pats būčiau norėjęs sugalvoti. Tik sakyk, iš kur gausime šunų. Dalį sunaikino istrebiteliai, kadangi kliūdė jiems tyliai ir nelauktai prieiti prie sodybos, o kiti patys išnyko. Kadangi tarybų sąjungoj vagių nėra, tai kolchozai visiškai nenumatė išlaidų šunims šerti, o kas nešeriamąs išsilaikys.

Bet Lapkus buvo entuziastas.

— Rasime. Pradžią turime. Vakar susirinkime vienas vyrukas prižadėjo ir šiandien, man dar tebemiegant, į kambarį įstūmė šunį. Bet, drauge, pamatytum koks šuo. Koks protingas. Žiūri tiesiai į akis, rodos, geras geras tarybinis pilietis žiūrėtų. "Paduok batus", pasakiau. Tuoj atnešė, pastatė prie kojų ir vėl žiūri. Aš džiaugiuos.

— Bet daugiau...

— Rasim. Šunų dar yra. Rytoj pat paskelbsim laikraščiuose, kad renkami šunes, suves, nešte suneš. Pamatysite.

— Gerai! — energingai patvirtino Vilkomirskis. — Aš esu baisiai didelis šunų mėgėjas, ypač dresiruotų šunų. Dirbk laimingai. Imk žmonių iš kur reikia ir kiek reikia. To klubo veiklą mes greitai išplėsime per visą kraštą. Pamatysi!. Mes parodysime kapitalistiniam pasauliui, ko vertas tarybinis šuo. Pamatysi!

3.

Lapkus iš komisaro išėjo net pasišokinėdamas. Tai buvo pirmas toks sykis jo tarybinėj veikloj. Draugai jau buvo susirinkę ir laukė pranešimo, bet Lapkus pranešinėti nebemokėjo. Džiaugsmas buvo iš pusiausvyros visiškai išmušęs.

— Sėsk ir rašyk, — pastumė Žalioką prie stalo.

Tas žmogus apskritai liežuvį geriau valdė negu plunksną.

— Bet ką rašyti? — timptelėjo viršutinę lūpą, lyg negerovę uosdamas.

— Tik sėsk, o aš jau pasaksyiu.

— Tai gal Pupinis. Jis sakosi klesose buvęs, o ką aš prie rašto. Kai skyrė į profsąjungą, sakė, kad liežuvio užteks, o dabar vis rašyk. Su liežuviu?

— Tu vis skersai! — sušuko — Lapkus ir įsispyrė akimis į Žalioką.

Nežinia, kuo būtų baigęsi, jeigu ne Baltramiejūnas. Tas pašoko užstalėn, pasiėmė plunksną ir griausmingai sušuko:

— Aš noriu rašyti! Kas prieš?

Niekas nepasišakė prieš, ir Lapkus aprimo.

— Mums reikia šunų. Draugas Vilkomirskis sužavėtas, bet mums reikia daug šunų. Mes išvystisim nepaprastą veiklą. Mes surinksim viso krašto šunis, išmokysime... Mes įsteigsime kiekviename kolchoze tarybinių šunų laikytojų klubus. Mes padarysime tarybinį šunį, kuris neturės sau lygaus. Bet dabar mums reikia šunų. Suprantate! Ko daugiausia šunų. Kai daug surinksime, padarysime rūpestingą atranką. Tinkamus dresurai paimsime, o šlamštą atiduosime sunaikinti. Tarybinis šuo turi būti atrinktas. O dabar rašyk! — atsisuko į Baltramiejūną.

— Rašau. Viską surašiau. Tik draugas greitai kalbėjai, tai kai kur žodžius praleidau, bet paskiau įdėsiu.

— Durnius draugas esi, — pro dantis iškošė Lapkus ir susikišo rankas į kišenes. — Aš aiškinu, kalbu kaip draugams, o jis rašo. Pupini, tu visada buvai protingas vyras. Sėsk ir parašyk, kaip reikiant. Rašyk taip.

Ir Lapkus padiktavo ilgą raštą, kuriame pirma išaiškino, kas yra raudonoji armija, paskum kas yra raudonajai armijai remti draugija, paskum, kas yra tarybiniams šunims laikyti draugija, o galiausiai kreipėsi į visus padorius tarybinius piliečius, kad sugabentų visus šunis į tarybiniams šunims laikyti klubą. O jeigu atsirastų tokių, kurie dėl kelio tolumo ar dėl svarbaus tarybinio darbo patys šunų negalėtų pristatyti, tai pranešti šunų skaičių ir adresą, o jau pats klubas apvažinės ir susirinks. Tik šiuo atveju pranešėjas turi šunį laikyti visada gatavai paruoštą atiduoti, kad, nuvažiavus pasiimti, nebūtų veltui sugaištas laikas.

Straipsnis išėjo didelis ir geras. Žaliokas už pasipriešinimą turėjo nunešti redakcijon, o kiti nuėjo į užeigą **Po Raudona Žvaigžde** palaistyti laimingo naujagimio.

4.

Laikraštis įdėjo straipsnį geroj vietoj, bet klube vis tebebuvo tik vienas juodasis šuo. Jis buvo nepalyginamo protingumo. Mokėjo paduoti Lapkui visus drabužius, parnešdavo iš krautuvės duoną, šnapsą, cigaretes ir mėsą. Greitai surasdavo paslėptus daiktus. Pirmadienio vakare į klubą ateidamas Pupinis pametė bato puspadį, išleido juodį, ir tas tuoj jį atnešė, lyg būtų laikęs kur netoliese pasidėjęs.

Bet naujų šunų nesirodė. Niekas neatvedė nei seno, nei jauno. Tik į antros savaitės pradžią laiškanešis net persikreipęs atvilko krepšį laiškų ir iškratė ant stalo. Lapkus griebė telefoną ir šaukė visiems iš eilės.

— Draugai, šunų yra daugiau, negu mes galėjom įsivaizduoti. Laiškų yra milijonas. Ateikit. Reikės sudaryti planą, kad pačiu trumpiausiu keliu būtų galima visus surinkti. Pavalgykit, nes darbo gali užtekti visą naktį. Aš irgi bėgu pavalgyti ir pasirūpinti kelių žemėlapį. Reikia dirbti planingai. Po valandos pradedam...

(Bus daugiau)

Apgailestauja netaktą Brooklyne

Lietuviškosios spaudos įsikišimas ir visuomenės painformavimas apie lietuvybės ignoravimą Brooklyno Apreiškimo parapijos mokykloje padarė įspūdžio ne tik parapijos klebonui, bet ir tos mokyklos mokomajam personalui. Pereitą šeštadienį įvykusiame tos mokyklos mokinių tėvų susirinkime kalbėjo par. klebonas kun. N. Pakalnis, pareikšdamas nepasitenkinimą, kam liet. spauda rašo apie tai, kas negražu. Girdi, reikia rašyti tik tai, "kas yra gražu".

Konkrečiai apie savo žygius išpildyti tėvų pageidavimą įvesti lituanistinius dalykus normalių pamokų tvarkaraštyje jis nieko nepranešė ir, nelaukdamas tėvų pasisakymo, iš susirinkimo išėjo, pasiteisinęs, kad esąs užimtas.

Penktosios klasės seselės dėstytojos išsišokimą, viešai sudraskant laišką ir smerkiant lietuvybę, smarkiai apgailestavo mokomojo personalo atstovė. Ji pareiškė, kad tas incidentas negali apibūdinti mokykloje esančios bendros nuotaikos ir, kaip tėvai sako, teisingai pabrėžė kitų visų mokytojų palankumą ir rūpinimąsi lietuvybe šios mokyklos lietuvių mokinių tarpe.

Iš tėvų pranešimą padarė Komiteto pirm. P. Naujokaitis. Diskusijose dalyvavo ir tėvai. Susirinkimas išreiškė džiaugsmą, kad mokykloje pamažu persiorientuojama pagal tėvų pageidavimą, ir nutarė laukti konkretesnių žygių.

* * *

Jau Vokietijoje kartu koncertavę, dramos aktorius Stasys Pilka ir operos solistė Felicija Pupėnaitė savo pirmąjį pasirodymą ruošia Brooklyno lietuviams. Aktoriaus programoje lietuviškos linksmos ir graudžios nuotaikos iš lietuvių poezijos ir dramos. Dainininkė padainuos liet. liaudies dainų ir operos arijų. Jai akompanuoja Aleksas Mrozinskas. Po programos šokiai, A. Macelio orkestrui grojant. Pradžia 6,30 val.

Jungtinis dramos aktoriaus ir dainininkės koncertas įvyksta lapkričio 18 d. Brooklyno Alliance Hall.

* * *

Leidykla "Vaga" šiomis dienomis išleidžia Mykolo Vaitkaus novelę, vaizduojančią lietuvių tautos tragediją viename bolševikų okupacijos periode. Novelė vadinasi "Čirikšas siaube".

* * *

Vincė Jonuškaitė koncertuoja New Yorko mažojoje Carnegie Hall gruodžio 8 d. Tą koncertą ruošia Moterų Vienybė dainininkės 25 metų operos ir lietuviškosios dainos darbo sukakties proga. Bilietai jau platinami J. Ginkaus ir K. Strumskio krautuvėse ir pas pavienias Moterų Vienybės nares.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ WATERBURY

Apie metus laiko veikęs "be triukšmo", vietos "Ramovės" skyrius pradeda išeiti viešumon. Neseniai buvo surengtas vakaras — šiupinys, kurio programą atliko vietinės meno pajėgos. Iš kuklių vakaro pajamų paskirta 25 doleriai Lietuvos karo invalidams šelpti.

Lapkričio 22 dieną ta pati "Ramovė" organizuoja Lietuvos kariuomenės šventės minėjimą. Tą dieną 11 val. šv. Juozapo bažnyčioje bus atlaikytos iškilmingos gedulingos pamaldos už žuvusius Lietuvos karius. 3 val. p. p. parapijos salėje bus iškilmingas aktas, kurio metu kap. S. Urbonas skaitys dienai pritaikytą paskaitą, o gen. Pundzevičius įteiks skyriui vėliavą. Pažymėtina, kad tai bus pirmoji Sąjungos vėliavą. Jos projektas, neseniai centro tepatvirtintas, pagamintas čia gyvenančio dail. E. Krasausko.

Kadangi šventė rengiama nedarbo dieną (Thanksgivingday), tai tikimasi, kad waterburiškiai gausiai dalyvaus visose iškilmėse.

Lapkričio mėn. 24 dieną, šeštadienį, ta proga bus specialus minėjimas vietos lietuviškosios radijo valandos programoje.

NUOMONĖS

Nepatvirtino ir gerai

"DRAUGAS" apsidžiaugė, kad VLIKo delegacijos susitarimas su Lietuvos Diplomatijos Šefu VLIKo nepatvirtintas. "Ir gerai" — sako. Aš irgi manau, kad gerai. Vienas iš penkių katalikų srovės žmonių žadėjęs balsuoti už patvirtinimą. Nežinau, ar jis to norėjo nuoširdžiai. Taigi, šešiais balsais prieš keturius susitarimas galėjo būti ir patvirtintas. Bet! Ar susitarimas tokiomis sąlygomis būtų patvirtintas ar nepatvirtintas— rezultatas būtų tas pats: susitarimas nebūtų vykdomas, nes VLIKo pirmininkas ir jo draugai jį sabotuotų. Kyla klausimas, kas kaltas, kad susitarimas atmestas? Atsakymas aiškus, ir jis dvejopas: kai susitarimas nepatvirtintas, kalti tie, kurie nenori patvirtinti, o jei būtų patvirtintas, tai kaltę už susitarimo nevykdymą būtų lengva primesti tiems, kurie susitarė. Susitarimas nepatvirtintas, ir visa kaltė, atsakomybė ir pasekmės krinta ant jų, kurie to susitarimo nenori. Atsiminkime tai.

A. K., Chicago.

Pro kreivus akinius

V. Alseika "Dirvoje" 43 nr. tarp kitko sako:

"Dabarties aplinkybėse, kas yra svarbiau — ar sumokėti 500 dolerių dar nežinomos meninės reikšmės dramos veikalo autoriui, ar išleisti gerą e l e m e n t o r i ų ?"

Pro savuosius štai ką regiu.

Konkursas dar nepaskelbtas, o V. A. jau išpranašavo jo tragiškus rezultatus. Net dėl 500 dolerių susijaudino. Be reikalo — konkurso jury komisija, manau, bus tiek protinga, jog, neradus tinkamo veikalo, premijos nepaskirs. Tada bus galima ir apie elementorių pagalvoti.

Žinia, per didelio optimizmo nėra ko vaikytis, tačiau toks triuškinantis klausimas, kaip "ar toks konkursas reikalingas dabar?", mano supratimu, yra ne koks nors juodai juodas pesimizmas, o kultūrininko, gėda.

V. Alseika, pats visai teisingai teigdamas, kad dramaturgija esanti silpniausia vieta mūsų kultūrinėje kūryboje, galų gale, užsimerkęs prieš save patį, užuot paskatinęs kuo stropiausiai ją ugdyti ir puoselėti, sukišo į karstą ir užkalė dangtį. Užuot pasidžiaugęs didžiai girtinu Clevelando KF skyriaus užsimojimu, buhalteriškai griebė tikrinti minėto skyriaus kompetencijos ribas.

Taigi, atrodo, kad kartais ir savi akiniai kreivai rodo.

K. O., Phila, Pa.

GĖLĖS

pirkti lietuviams maloniausia gėlių krautuvėj prie Lietuvių Salės

Čia pasijusit kaip ir lietuviškoj krautuvėj. Čia galėsit gauti ir

LIETUVIŠKŲ KALĖDINIŲ ATVIRUKŲ

Pasirinkimas iš 7-nių rūšių.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

6901 Superior Ave.

A. Tyruolis

SONATOS

ŽODŽIO PRANAŠUI

O žodžio pranaše: kaip duonos laukėm,
Kaip tyruose išalkę Tavo žodžio,
Kurs melui nuima klaikiausią kaukę,
Kurs begaliniam sielvarte paguodžia.

Tave vadžiojo ilgesys po kalnus,
Po auksines pilis, kur amžiai glūdi,
Ir kvietė vasaros dvelkimai švelnūs
Ilgiau smaragdo pakrančiuos pabūti.

Bet tu tylėjai liūdnas. Saulė leidos
Ir ilgesyj sunki diena nuskendo.
Tada širdies krauju mums įrašei Tu

Širdin, kuri nerimsta ir maištauja,
Tarytum amžino paminklo lenton,
Jog žemė mūs — mūs kūnas ir mūs kraujas.

GRĮŽIMO SIŪLAS

Tu niekad nebegrįši į tą lauką,
Kur žydi dobilas ir kvepia kmynas,
Ir veltui tavo ilgesys dar šaukia
Ir veltui žydinti diena vadina.

Taip klaikiai klykia vėjas man palaidas
Kerštu, pro kalno briauną prasiskverbęs,
Jog, rodos, vos girdžiu pro jojo aidą,
Kaip man viltis grįžimo siūlą verpia.

Bet jis nutyla. Vėl smagiai sutrinksi
Ilgėjimosi mano trankios staklės.
Jos vėlei audžia taką mano žingsniui

Gražiai pareiti aukso mėnesiena,
Toli palikus kalną ir tarpeklį,
Į dobilu ir kmynu kvapią dieną.

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knygą

VIENERI METAI IR VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Ar pažįsti šį kraštą?

Jungtinių Valstybių miestai

(Tęsinys iš pereito numerio)

Detroit — vienas pačių didžiųjų Amerikos miestų teisingai laikomas ir pasauline automobilių pramonės sostine. Miestas įkurtas 1701 m. prancūzo Cadillac'o ir savo dabartinį vardą gavo nuo prancūzų "de troit" (tiesus). Nuo 1900 m., turėjęs vos 285,704 gyv. miestas staigiai pradėjo augti ir savo automobilių pramonės dėka iškilo į penktąją vietą Amerikos miestų tarpe. Automobiliai ir jų dalys vyrauja Detroito pramonėje ir čia yra įsikūrusios pagrindinės auto pramonės bendrovės kaip General Motors, Ford, Chrysler ir kt. Savo pramonės iškilimo dėka darbininkams, pgl. 1950 m. statistiką, val. atlyginimo mokėta 1,71 dol. vidurkis ir šeimos vidutinės metinės pajamos buvo 6,140 dol. Ne tik mašinos atspindi šio miesto dvasią. Iš meno institucijų Detroite minėtinas Meno Institutas — čia bandoma pavaizduoti kiekvieną kultūros tarpsnį ir kiekvieną meną, kuris tik buvo pasireiškęs nuo priešistorinių laikų ligi 20-jo amžiaus. Muziejus turi per 1000 paveikslų, vieną iš turtingiausių Amerikoje skulptūros rinkinių.

Baltimorę, Atlanto pajūrio uostą ir didžiausią Maryland valstybės miestą O. Holmes yra pavadinęs "Sąjungos gastronomijos sostine". Gal tai perdėta, bet, pvz., Maryland'o kepti viščiukai yra žinomi visoje Amerikoje, pats gi Baltimorės miestas yra iškilęs ypač pramonės srity, pvz., laivų statyklų ir lėktuvų motorų gamyboje. Uostas savo metinėje apyvartoje žymi nemažiau kaip 40 mil. tonų prekių. 1950 m. baigtas statyti tarptautinis aerodromas, kaštavęs 15 mil. dol. yra keturis kart didesnis už La Guardia aerodromą New Yorke. Iš kultūros įstaigų pažymėtinas 1893 m. įst. John Hopkins universitetas ir St. John u-tas (1784), toliau minėtinas Baltimorės Meno Muziejus — čia rasime plačiai atstovaujamas visas Europos meno šakas ir Rytų kraštų keramiką, porcelianą, bronzą ir skulptūrą. Miestas turi dar Istorinę Draugiją (50,000 tomų daug retų senų laikraščių rinkinių). Draugija turi ir paveikslų galeriją ir 15 kambarių su įvairių laikmečių baldų rinkiniais. Baltimorė didžiuojasi turinti H. Walters'o padovanotą jo vardo Meno Galeriją — joje pavaizduota meno plėtra nuo senosios Mezopotamijos ligi 19-jo amž. Daug tapybos ir skulptūros rinkinių.

Cleveland — didžiausias Ohio valstybės miestas Erie ežero pakrantėje gali būti laikomas pramonės ir kultūros vienu didesnių centrų krašte. Čia ežeru ir geležinkeliais pargabenama geležies rūda, plienas — įgalino išsiplėsti labai plačiai plieno, ypač jo perdirbimo, įvairių mašinų dalių, įrankių ir kt. pramonei. Jau 75 m. mieste veikia didžiausia tos rūšies grąžtų įmonė krašte Twist Drill Co., priglaudusi keletą šimtų tremtinių. 1878 m. Clevelande įsteigta plataus masto spaudos b-vė, vėliau išvirtusi į Scripps — Howard laikraščių koncerną. Miestą simbolizuoja Terminal bokštas su savo 52 aukštais ir 700 pėdų augščio, be septynių New Yorko pastatų savo augščiu neturįs sau lygių visoje Amerikoje. Kultūros srity miestas turi daug pažymėtinų institucijų. Minėtinas Western Reserve universitetas (15 tūkst. studentų), John Carroll u-tas, Case technologijos institutas, Miesto Biblioteka (per 2,6 mil. tomų). Western Reserve Istorijos Draugija turi daug retų rinkinių. Ten pat esanti 19 amž. Amerikos istorijos biblioteka turi 200,000 knygų, apie vieną milioną rankraščių ir kt. Meno muziejus Clevelande mažesnis savo apimtimi už kitų miestų tos rūšies institucijas, tačiau pastatytas labai gražioje vietoje ir savo rinkinių tarpe turi būdingiausius Europos ir tolimųjų Rytų meno rinkinius, jų tarpe ir keletą retenybių. Gamtos Istorijos muziejus be įvairių gyvūnų rinkinių turi vieną žymesnių pasauly senų laikų žuvų kolekciją. Muziejus yra globojęs ar pats dalyvavęs visoje eilėje ekspedicijų į įvairias pasaulio dalis. Sveikatos Muziejus Clevelande yra pats pirmasis vakarų pusrutuly — pažymėtini eksponatai liečią įvairias žmogaus kūno funkcijas. Miestas turi vieną stipriausių Amerikoje simfoninį orkestrą (vad. George Szell) ir penkis nuolatinius teatrus — pažymėtinas vienintelis krašte negrų teatras Karamu su dviem padaliniais. Public Hall didžioji salė turinti 10,000 vietų yra vienintelė Amerikoje, duodanti galimybės tokiam publikos skaičiui parodyti kasmet viešinčią Metropolitan operą.

Boston — vienas didžiųjų Amerikos kultūros centrų yra pats didžiausias Naujosios Anglijos, 7 valstybių grupėje, kultūros ir pramonės miestas. Savo vardą kildinąs iš Bostono (Lincolnshire, Anglijoje). Miestas įdomus pirmoje eilėje savo istoriniais paminklais ir pastatais. Miestui didelį svorį teikia čia pat (kitoje Charles upės pusėje) esąs Cambridge miestas su garsiuoju Harvardo universitetu. Bostonas su savo apylinkėm turįs apie 2 mil. gyv. turi nemažiau 6000 įmonių (minėtina batų, vilnų, tekstilės pramonė), gi urmo prekyboje po New Yorko ir Chicagos užima trečiąją vietą. Bostono uostas — vienas didžiausių krašte ir žvejybos srity — didžiausias Amerikoje. Pasižymi ir savo bankais — jų čia esama per 200.

(B. d.)

Parengė V. Al.

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

KUSHION ARCH

Juodi, lako užbaigimas

Atkreipkit dėmesį į korkinio pado įtaisymą kaip tik kur koja labiausia spaudžia.

Du kartus išparduota! Dabar naujai atsiųsta.

Minkšta korka padengti ARCH BATUKAI

"Vaikščiojama kaip per orą"

Kojos jaučiasi daug mažesnės. Puikus stilius.

Gaunasi tikras patogumas kojoms, kai nešiojate Kushion Arch batelius. Specialus korko vidus įtaisytas kiekvieno bato pade ir užkulnyj yra Kushion Arch batų patogumo paslaptis. Pamėginkit ir įsitikinsit!

2.59

DYDŽIAI 4½ IKI 9

namos EEE Widths taip pat Specialios rūšys B ir C gau-

Paštu ir telefono užsakymai priimami. Šaukit CHerry 1-3000

Basement Shoe Department

Keliu į Kolumbiją

ANT. BARČIUS

1. Sulaukėme

Iš kažkur nukrito žinia, kad už valandos ateisiąs traukinys. Suprakaitavę emigrantai nervingai pašoko, nežinodami ką pirmą griebti po pažastim — vaiką, ar skudurų ryšulį ir tekini, kad nebūtų paskutiniai, pasileido per užtvarą. Kai kurie turtingesnieji, savo mantą pakrovė į stoties vežimukus.

Vis dėlto, po pusantros valandos traukinys atėjo.

Mes, trys lietuvių šeimos, vienas už antro jieškodami pavėsio, nuvargusiais balsais aptarėme savo liūdną buklę ir nutarėme laikytis krūvoj, t. y. pristūmus vagoną, į jį šturmu sumesti pačias ir vaikus, o paskui per langus krauti kilnojamąjį inventorių. Ir šis planas puikiai pavyko.

Pro vagono langus bėgo pageltę laukai, dar žaliuoją miškeliai ir krūmai. Skubiai tolo nuo mūsų tie daug kartų matyti ir, per eilę metų, jau beveik savi tapę Vokietijos vaizdai. Kiek čia kasdieninio liūdesio ir džiaugsmo patirta, kiek vargo ir paniekos išgyventa!

Pro vagono langus prabėga puokštės mirgančių žiburiukų. Ir vėl viskas juoda. Juoda, kaip ir mūsų ateitis. O traukinys nesiruošia stoti.

— Ar jau Šveicarija? — teiraujasi mano nekantrus kaimynas.

Man atrodo, kad jau. Jis nusiramina ir tuč tuojau nuramina savo tautiečius.

Ir štai, tolumoj, šviesų jūra. Spėliojame. Bet traukinys įjungė stabdžius ir pasirodė pirmos apšviestos iškabos: "Basel!"

Irinio vagono keleivių dauguma neslėpė savo pasitenkinimo. Net ir naujagimiai pradėjo linksmai rankomis mojuoti ir krykštauti. Bet, vos traukiniui sustojus, perone pasirodė du uniformuoti Cook atstovai ir riktelėjo:

— Visiems išlipti!

Kaipgi? Su vaikais ir bagažu? Ne, tai yra nesusipratimas!

Šeimų atstovai iššoko kas pro duris, kas pro langus deryboms vesti. Bet Cook nepermaldaujami, krato galvas ir mostais rodo apleisti traukinį. Nors neįgaliotieji parlamentarai dar vis nenustoja vilties, mes gi savo gyvas ir negyvas naštas tempiame iš vagono ir kraujame ant vežimelių. Ir savomis jėgomis, Cook nurodyta kryptimi, iriamės į priekį.

Bet, štai, mums kelią pastoja didžiulė salė, kur... ak, varge! visokiom replėm ir štempeliais apsiginklavę jau mūsų laukia vokiški zollbeamteriai, atseit, baisieji muitininkai! Čia jau mes esame pirmieji, nes niekas nenori mūsų pralenkti. Ką gali žinoti kokį čia mums sutikimą ruošia?! Geriau pažiūrėti kaip pirmiesiems seksis.

Tačiau vokiečių valdininkai pavarto mūsų gražius, amerikiečių karines valdžios išduotus pasus, nudažytus gražia, skaisčiai raudona spalva gal atminimui tos gražiai bujojusios bičiulystės su raudonuoju kraštu, kuriuose sąmoningai neįrašyta tautybė, trinktelėjo štempeliu ir padavė kaimynui šveicarui. Paskui tyliai, be įprasto puskarininkiško riktelėjimo, paklausė:

— Devisen? D-Mark?

Pakratėm galvas. Mostelėjo ranka, duodamas ženklą prapulti iš akių su visu gyvu ir negyvu inventorium. Mes nustebom. Nė ryšulių nereikia atrišti? Ne, nereikia.

O mūsų kaimynai nepaleido mūsų iš akių ir sekė kiekvieną valdininkų žodį ir judesį. Jų galvos nekvailos, staiga viskas paaiškėjo ir ūmai vienas už kitą puolė kas pirmas atlikti muitinės apeigas. Ką gali žinoti, gal zollbeamteris už ką užpyks ir paskutiniam, ko gero, pakratys skvernus, kurie prikaišyti gražių ir mielų žalių popieriukų su Washingtono ir Linkolno paveiksliukais.

Cook atstovai, traukiniui pajudėjus, kiekvienai galvai pradėjo išmokėti grynais po 13 šveicarų frankų. Kodėl ne po 12 ar 14? Mums tatai atrodė paskutinis IRO gazdinimas bent burtais, kai jau realesnių priemonių neliko. Bet kaip skaudžiai apsirikom. Ilga IRO ranka, ji siekia tolimiausius pasaulio užkampius.

2. "Kad aš galėčiau!..."

Bet jau pradeda brėkšti. Traukinys lėtai sustoja pirmojoj Italijos stoty — Chiasso. Bailiai pro vagono langus stebime neuniformuotus pareigūnus, kurie antspaudus nusitvėrę laksto po peroną, lyg nežinotų, kur juos prispausti. Vėl IRO palydovas išdalina pasus drauge kiekvienai gyvai galvai įteikdamas po tris amerikiečių kariuomenės, vaškų aplietus, geležinės normos pakietėlius. Mes skaitome užrašus: "Diner... made in USA 1941..." Skanūs tie sausainiukai, kurie buvo skirti prieš beveik dešimtmetį US marines, Filipinų džiunglėse kovojantiems. Bet mūsų istorinius apmastus ūmai nutraukė triukšmas. Mat, pro sunkiai atsidarančias, užrudijusias, iš rezervo paimto mūsų vagono duris pradėjo brautis italų muitininkai ir, be jokių įžangų, pradėjo atidžiai tikrinti ar Jonas tikrai yra Jonas.

Praėjo kontrolė, jau vėl surinko mūsų pasus (kad, neduok Dieve, kas nors nepabėgtų!), bet traukinys nejuda.

Po pusantros valandos pajudėjom tolyn.

Ir štai, netrukus, rūkuose, aiškių kalnų viršūnių apsuptas, pradėjo vingiuotis Como ežeras. "Tarp dviejų nenutrūkstamų kalnų grandinių..." dainavo A. Manzoni apie to ežero apylinkių gyventojus, kurie, skurdo slėgiami važiavo į Ameriką su slaptomis svajonėmis kada nors grįžti čia vėl ir baigti savo amžių šio ežero saulėlydžiuose.

Trumpas sustojimas Milane ir prasideda neužmatomi, lygūs ir derlingi Lombardijos laukai, vešliai apaugę vynuogynais, išsikerojusiais kukuruzais, šilkmedžiai (kuriuos įvarė į skurdą ta nelemta nylono gadynė). Bet neužilgo jiems kelia pastoja uoloti Apeninai, išrausti nesuskaitoma daugybe tunelių, per baisias prarajas permestais viaduktais.

Genujos pagrindinėj stoty mus sutinka nevisai elegantiškos išvaizdos IRO pareigūnas, kuris mus nuveda į "Europos" viešbutį.

Tas garsus DP viešbutis yra įsikūręs bene 7 aukštų siaurame name, siauroj ir dvokiančioj gatvėj. Jis eina IRO pereinamos stovyklos pareigas Europą apleidžiantiems DP Pietų Amerikos kryptimi.

Viešbučio, kuris be IRO klijentūros stovėtų tuščias, tvarka itališka t. y. jokios tvarkos. Kambariai prišiukšlinti, persisunkę visokiais kvapais, baldai išklypę. Didesnė personalo dalis nusidažiusi raudona spalva į mūsų mandagius prašymus pagreitinti kambarių paruošimą, kad bent mūsų jaunimas, po dviejų nemigo naktų, galėtu ištiesti kojas, viešbučio tvarkdarys atšovė:

— Kad aš galėčiau, jus visus dviem savaitėm palikčiau kieme!

Keturias dienas po du kartus į dieną pratinomės valgyti sausus makaronus ir gerti vyną. Keturias dienas IRO vis sugalvodavo mums kokio nors darbelio: tai sunkųjį bagažą apklijuoti visokiais popieriukais, kurie, kaip vėlesnė praktika parodė, neturėjo jokios reikšmės, tai po nepasibaigiančių lūkuriavimų ir atidėliojimų išmokant kišenpinigius. O laisvu laiku mes vis žingsniavome į netolimą uostą, gėrėjomes ten stovinčiais amerikiečių kreiseriais ir skaitėme atplaukiančių ir išplaukiančių laivų vardus. Bet mūsų "Amerigo Vespucci", kuris rugsėjo 11 d. mus turėjo paimti vežti į naująją pažadėtąją žeme, vis nebuvo matyti.

Kaip visoki laukimai praeina, taip ir šį kartą sulaukėm. Keletą valandų prastoviniavus krantinėj ir atlikus nuostabiai paviršutiniškus italų muitinės formalumus, pradėjo leisti į laivą.

3. Smuklėj taip pat yra Dievas

Išaušo kitas rytas, saulėtas ir ramus. Suprakaitavę išlindome iš laivo dugno į denį, kurį keli jūreiviai laistė vandeniu, atseit, plovė.

Laivo pryšaky esančiame bare kunigas laikė mišias, kurių keli tikintieji pamaldžiai klausėsi. Kitame baro šone ankstyvieji lošikai trankė kumštimis stalą, svaidė kortas ir keikėsi. Jų "porco Madonna", "caramba" maišėsi su tyliais kunigo oremus. Baro tarnautojai šlavė prišiukšlintą barą, triukšmingai daužė pelenines ir garsiai tarėsi kiek ir kokių likierių šiai dienai turi atsinešti iš sandėlio. Kartais koks tikintysis atsisukęs pro dantis sušnypsdavo "pss", bet tatai tik labiau suerzindavo tuos jaunus vyrus, kurie svaidė ant stalo sudriskusias kaip skudurus liras.

O tolumoj, laivo pryšaky, pradėjo dungsoti žemės kontūrai. Jie pamažu ryškėjo, kol pradėjo blizgėti miesto bokštai ir rūmai. Barcelona!

Manevruojant laivą prie krantinės, laivo komisaras (ir čia buvo toks!) paskelbė, kad IRO keleiviams nebus leista išlipti į krantą. Nustebę ir pasipiktinę sugriuvome į komisaro biurą, tačiau jis rankoj mojavo Genujos IRO raštu, kuriame trimis kalbomis aiškiai buvo parašyta, kad vadovybė IRO keleivius gali išleisti į krantą tiktai pasyk rimo uoste. O mes, naivėliai, sulipę į laivą, jau manėme, kad galutinai atsiplėšėme nuo palaimintos IRO globos.

Sugirgždėjo laivo kranai ir pradėjo krauti kalnus prekių. Kilo į laivą turtingųjų blizgą limuzinai, maišai kanapių, dežės vyno. Prigužėjo laivas ispanų darbininkų. Jie nuplyšę ir išalkę rankiojo sočių keleivių laivo pakraščiuose išmėtytas bulkutes, gailiom akim žiūrėjo į išimamą cigaretę, bet patys nepaprašydavo. Kastiljietis ir alkanas yra išdidus.

(B. d.)

NAUJIENA LITERATŪROS MĖGĖJAMS!

JAU ATSPAUSDINTA IR PARDUODAMA POEZIJOS ANTOLOGIJA

ŽEMĖ

ŽEMĖJE telpa brandžiausia kūryba: Juozo KĖKŠTO, Kazio BRADŪNO, Alfonso NYKOS-NILIUNO, Vytauto MAČERNIO ir Henriko NAGIO.

Antalogiją redagavo KAZYS BRADŪNAS, o studijinį įvadą parašė JUOZAS GIRNIUS.

ŽEMĘ išleido "LIETUVIŲ DIENOS" — 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Knyga turi 200 pusl., iliustruota ir atspausdinta dviem spalvom. Kaina $4.00. Ją galima įsigyti pas visus "Lietuvių Dienų" atstovus. Clevelandiečiai gali įsigyti ir Dirvos redakcijoj.

LIETUVĮ INTELIGENTĄ

geriausiai patenkina SMITH — CORONA portatyvi rašomoji mašinėlė. Modelis SILENT įgalina turėti vienoj mašinėlėj PILNĄ amerikonišką raidyną ir VISUS lietuviškus ženklus.

V. Bartkus — Smith — Corona įgaliotas prekybininkas.
712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio
Tel. LI 1-6716 43

Trumpiausias kelias į GREITĄ tolimą pasikalbėjimą

Turėdami reikalingus užmiesčio telefono numerius... ir visada duodami numerį kai šaukiate tolimą pasikalbėjimą, jūs sutaupote daug laiko

Skambinti galima dvigubai greičiau, nes jūsų operatorei nereikalinga kreiptis į Informacijos skyrių tolimame mieste.

Jūs naudojatės naujais ir greitesniais tolimo pasikalbėjimo metodais. Šie nauji būdai ir labai pagerintos sąlygos kasdien padeda persiųsti svarbių gynybos šaukimų per Ohio Bell linijas lengvai ir greitai.

Jūs, gal būt, jau turite praktišką mėlyną Privatų Abonentų sąrašą pažymėjimui šių numerių. Jei ne, jis bus jums pristatytas su sekančia telefono knyga. Tuo jūs galite jį gauti Telephone Business raštinėj.

TELEFONO LINIJOS VISUOMET VEIKIA GYNYBAI

Pagreitinkite savo šaukimus... pagreitinkite gynybos šaukimus... Sakykit numerį kai šauksit tolimą pasikalbėjimą.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

Algos padidėjo iki 115% patrigubėjo taksų sąskaita/ bet kaina pakilo TIK apie 9%

Vital in Peace ..Priceless in Defense

MŪSŲ SPORTAS

VEDA ALGIRDAS BIELSKUS

LUBININKAI AUSTRALIJOJE

Mažiausio kontinento — Australijos — lietuviai pasivelijo sau pramogėlę — krepšinio turnyrą. Spalio mėn. 12 d. į Adelaidę suskrido (lėktuvais!) Pertho, Sydnėjaus ir Melbourno krepšininkai. Truputis geografijos: iš Perth'o į Adelaidę tiek pat kelio, kaip iš Paryžiaus į Maskvą, iš Sydnėjaus — kaip iš Kauno į Romą. Canberros ir Brisbanes krepšininkai atvykti negalėjo. Juos įveikė atstumai.

Turnyrui komandos išsirykiavo tokių sąstatų:

Adelaidės "Vytis" (Pietų Australijos meisteris)

S. Urnevičius (kapit.), N. Bravčenka, V. Gurskis, A. Ignatavičius, K. Jačiunskas, A. Kitas, J. Kurauskas, A. Mėrūnas, E. Pyragius.

Melbourno "Varpas"

J. Gružauskas (kapit.), J. Baškys, S. Darginavičius, A. Gasiūnas, M. Katilius, V. Koženiauskas, V. Maziliauskas.

Perth'o liet. sporto klubas (vakarų Austr. meisteris).

S. Ginčiauskas (kapit.), K. Anaitis, V. Kalinauskas, V. Klimaitis, S. Krutulis, V. Marcinkevičius, V. Žygas.

Sydnėjaus "Kovas".

V. Šutas (kapt.), V. Bernotas, J. Eismontas, A. Laukaitis, G. Rimša, V. Tyškus.

Pirma turnyro diena žaidė:

Vytis — Kovas 74:24, Perth'o sp. kl. — Varpas 32:24, Perth'o sp. kl. — Kovas 32:32; pratęsus 5 min. — 42:33.

Įsidėmėtina, kad pertiečiai antras rungtynes žaidė tuoj po pirmųjų. Ir po 8 valandų kelionės lėktuvu.

Spalio mėn. 13 d. žaidė:

Varpas — Kovas 78:17, Vytis — Perth'o sp. kl. 38:32, Varpas — Vytis 37:26.

Kai trys komandos gavo po vieną pralaimėjimą buvo sutarta, kad geriausią krepšių santykį turinčios komandos peržaidžia (pertiečiai dėl to pagrįstai jautėsi nuskriausti). Baigminėse varžybose susitiko Vytis — Varpas 36:25. Tuo būdu turnyro laimėtoju išėjo Adelaidės "Vytis" ir nusinešė: ALB Melbourno Apyl. pereinamą taurę, ALB Krašto Valdybos taurę, ALB Adelaidės Apyl. taurę.

Pernykštis turnyro laimėtojas — Melbourno "Varpas" — abiems varžovams draugiškai revanšavosi: paviliojo geriausius žaidėjus (Perth'o Ginčiauską ir Adelaidės Ignatavičių). Bet tai geram tikslui. Mat, Leonas Baltrūnas Melbourne lipdo lietuvišką vienetą, kuris užtikrintai laimėtų ir Australijos meisterio titulą. Linkime jam sekmės!

Adelaidės lietuviams buvo reta proga ne tik patiems pasigerėti, bet ir australams švystelti europinio lygio krepšinį.

Jei šio turnyro žiūrovai buvo palyginti ramūs, tai už poros savaitgalių įvykusio kito turnyro metu tų pačių žiūrovų pulsas buvo žymiai pakilęs. Mat, buvo varžomąsi, kad ir saviškių, bet jau tolimesnių.

Spaliō 25 d., kad ir toli nuo Baltijos krantų, Adelaidėje įvyko Baltijos krepšinio turnyras tokia pasekme:

Vytis — Estai	58:37
Latviai — Estai	43:25
Vytis — Latviai	49:42

Pernykštis turnyro laimėtojas latviai perleido perein. taurę musiškiams. Šią taurę įsteigė pr. metais susidėję trys Pietų Australijoje žaidžiančios baltiečių komandos.

Šia proga keletas smulkmenų apie čionykštį krepšinį iš viso.

Padoriausias krepšininkas P. Australijoje pasirodė esąs Estų k-dos kapitonas Mannik. Pr. ir šių metų pirmenybėse jis gavo mažiausia baudų ir už tai taurę. Helsinkio olimpiadoje Australijos krepšininkai nedalyvaus. Gal tikrai būtų perdidelė prabanga tik ką atvykusius iš Europos siųsti atgal atstovauti naująją tėvynę. Musiškiams bent atkrinta pavojus susitikti ten su tautiečiais, atstovaujančiais kitas tėvynes. O australai suspės atsiimti kas pridera 1956 metais Melbourne. Jei olimpiada čia įvyks iš viso. Mat, kol kas vis dar nesurandama dviejų dalykų: lėšų ir vietos olimpiniam stadionui. Bet sportininkai dėl to nepuola neviltin. Kai reikalas prispiria ir australai moka pajudėti.

J. Pyragius

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

PAŽVELGUS PRAEITIN

1886, lapkr. 22 — Suardymui Jono Šliupo sumanymu įkurtam (rugp. 15, Shenandoah, Pa.) Lietuvių Susivienijimui Amerikoj, Plymouthe, Pa., suvažiavę lietuviai įkurė lenkams draugingą "Susivienijimą Visų Draugysčių Katalikiškų Amerikoje". Šio pirmininku išrinktas kun. A. Varnagiris. Prisidėjo 6 draugijos su 319 narių. (Pora metų vėliau, tas susivienijimas lenkininkus išsivijo).

Jonas Šliupas tais pat metais gegužės m. pradėjo New Yorke leisti laikraštuką "Lietuvių Balsas", iš kurio kilo sumanymas steigti tą pirmąjį susivienijimą. Tuo metu, sakoma, New Yorke lenkų laikraščio "Ojczyzna" redaktorius Slisz siūlęs Jonui Šliupui kyšį, kad jis dirbtų lietuvių lenkinimui, ką jis su pasipiktinimu atmetė. Nuo to sukilo susipratusių lietuvių vieša kova prieš lenkus ir lenkininkus lietuvius.

Kun. Varnagiris, vienas iš pirmutinių kunigų Amerikoje, paskelbė tais metais pradėjusį leisti laikraštį "Vienybę Lietuvninkų" "nepriešingą katalikiškai vierai", o apie Jono Šliupo "Lietuvišką Balsą" skelbė, kad "skaityti nevalia".

1889, lapkr. 6 — Visoje Amerikoje yra jau keturios grynai lietuviškos parapijos: Brooklyne, Mahanoy City, Pittstone ir Balitimorėje. Kitur lietuviai vis dar buvo susidėję su lenkais.

1909, lapkr. m. — Lietuviai katalikai Scranton, Pa., pralaimėjo bylą su vyskupu. Teisme galutinai paaiškėjo, kad parapijų turtas priklauso vyskupui, ne parapijonims.

1910, lapkr. 16 — A. Olszewskis (Adv. A. A. Olio tėvas, "Lietuvos" leidėjas) Chicagoje, paskelbė sumanymą leisti Lietuvių Enciklopediją. J. Gabrys iš Paryžiaus užprotestavo, kad amerikiečių Tėvynės Mylėtojų Dr-ja leisianti jo paruoštą ensiklopediją. (Ji niekad nebuvo išleista, jeigu Gabrys ką tokio ir turėjo paruošęs).

1912, lapkr. 20 — Iškilo aikštėn, kad socialistas — keleivietis Adam Kutra (R. Vasiliauskas) rašė skundus rusų valdžiai prieš kun. Olšauską, esą, jis Amerikoje lankydamasis sako carui priešingas kalbas.

1916, lapkr. 1 — Prez. Wilsonas proklamacija paskelbė lapk. 1 "Lietuvių Dieną" Lietuvos karo nukentėjusiems šelpti. Lietuviai sukurę apie 400 komitetų ir aukų pinigais ir daiktais surinkta virš $230,000.

1917, lapkr. 7 — Socialistai pranešė, jog savo vadovaujamo Lietuvos Šelpimo Fondo (po skilimo su tautininkais) surinktomis aukomis leisią knygas.

1918, lapkr. 4 — Savo kalboje New Yorke, buvęs prezidentas Teodoras Roosevelt viešai ragino Ameriką palaikyti Lietuvos nepriklausomybę. Jį anksčiau buvo lankiusios lietuvių delegacijos, Dr. J. Šliupas ir kt.

1918, lapkr. 6 — Bendras tautininkų ir katalikų Pild. Komitetas įteikė State Departmentui reikalavimą, kad Mažoji Lietuva būtų prijungta prie Didžiosios Lietuvos.

1918, lapkr. 11 — Dėl karo paliaubų su Vokietija, visoje Amerikoje lietuviai darė džiaugsmo paradus ir entuziastiškai rinko aukas Lietuvos reikalams.

1919, lapkr. 5 — Pittsburghe įvyko bendras tautininkų ir katalikų tarybų suvažiavimas. Priimta sumanymui surinkti Lietuvai 4 milijonų dolerių paskolos.

1921, lapkr. 15 — Rašoma, 1920 ir 1921 metais grįžę Lietuvon apie 5,000 amerikiečių parsivežę pinigais $2,815,000.

LINKĖJIMAI "TĖVIŠKĖLEI"

"Dirva" padarė didelį žingsnį naudingą kryptim, pradėdama leisti priaugančiam jaunimui priedą "Tėviškėlę". Nors dabartinėmis galimybėmis teišeis mėnesinis priedas, jis daug — daug pasitarnaus mūsų iš tremties atvykusiam augančiam jaunimui auklėti lietuviškoje tautinėje dvasioje. Geriausio pasisekimo ir "Dirvai ir "Tėviškėlės" redaktoriui V. Vijeikiui.

"Tėviškėlė", mano supratimu, turi ypatingą uždavinį — ne šiaip sau jauniesiems pritaikytas pasakėles duoti, kas tiktų jeigu toks priedas būtų leidžiamas Lietuvoje, — jos užduotis yra įskiepyti Lietuvos netekusiems, iš jos išvytiems, kitiems ją visai mažai pažinusiems, o kitiems ir nepažinusiems, buvusiems perjauniems, arba net užsienyje gimusiems, meilę savo tėvų krašto, meilę tos šalelės, kur teka dainose praskilbusios mūsų upės, kur Baltija banguoja, kur valdė senieji garsūs Lietuvos karžygiai, kur mūsų bočiai kovojo, kur pastarais laikais mūsų broliai kovoja už savo tėvynės ir tautos teises ir laisvę. Kiekviename numeryje "Tėviškėlėje" turėtų tilpti, be kitų visų rašinėlių, ir po eilėraštį ir po straipsnį — kitą surištą su meile Lietuvai, su jos praeitimi ir dabartimi, — tatai pasitarnautų tam dideliam tikslui.

Tik panašiu būdu mūsų senieji išeiviai, kurie nors augesni į Ameriką atvažiavę, pradėję gauti lietuviškuose leidiniuose, mažose knygelėse, spaudoje ir vėliau didesnėse knygose pasiskaityti apie Lietuvą, jos garsią praeitį, jos pasakiškus ir tikrus karžygius, pamilo Lietuvą, apie kurią visai nieko nežinojo pačioje Lietuvoje gyvendami, ir jie pasiliko visam amžiui geriausi lietuviai.

DAR DĖL LIETUVOS KRIKŠTO

Minint 700 metų "Lietuvos krikštą" ir man pasisakius, kad Lietuvoje krikščionybė tikrai įgyvendinta tik su Vytautu, mano kolega Ed. Karnėnas "Dirvos" nr. 44 straipsnyje "Septyni šimtai metų, o ne penki!" tarp kita ko sako, "Į Lietuvą krikščionybė atėjo nuo 1251 metų . . . , bet ne nuo 1387 metų!"

Jei kalbėti apie krikščionybės bandymus į Lietuvą ateiti, rasime ir ankstesnes datas, bet ji kaip "atėjo" taip ir "išėjo". Žinome ir tikrą Mindaugo krikštijimosi tikslą — ne Lietuvoje įvesti krikščionybę, kaip tą padarė vėliau Vytautas, bet gelbėti savo politinę padėtį. Bet ir tas neišgelbėjo. Pastangos įkurti Lietuvoje dvi vyskupijas baigėsi tuščiomis, Mindaugas, prieš jį ir ordiną kylant Lietuvos liaudžiai dėl krikšto, pagaliau nutraukė visus ryšius su ordinu, net jį sumušė, bet pats žuvo nuo savo naminių priešų, senąjį tikėjimą gynusių lietuvių rankos.

Jei Lietuva būtų buvus apkrikštyta — ir krikščionybė būtų pasilikus — tai po Mindaugo kiti Lietuvos valdovai — kunigaikščiai būtų buvę krikščionys, kaip tai buvo po Vytauto, kada ir jo broliai ir pusbroliai, kurie toliau Lietuvą valdė, ir visi kiti didieji Lietuvos kunigaikščiai, buvo krikščionys ir niekam daugiau Lietuvą krikštyti nebereikėjo.

Geriau būtų buvę, gal, jeigu ir krikštas būtų Lietuvoje prigijęs, ir Mindaugas būtų buvęs karalium ir išlikęs gyvas, visa Lietuvos istorija būtų buvus kitokia, bet kaip istorija sako, jo pastangos padaryti Lietuvos valstybę vieningą ir didelę buvo dar perankstyvos. Lietuva dar per apie 140 metų buvo tikrų senojo tikėjimo lietuvių valdoma ir, suvienyta, padaryta galinga tik Gedimino laikais.

Dėl Mindaugo (ir Jadvygos) kandidatūros į šventuosius: mes, lietuviai, mėgstame dalykus rinktis pagal savo norą, nors jie neįvykdomi. Lenkai, be abejo, labai norėtų Jadvygą įpiršti į šventąsias, ir Karnėnas bene pirmą kartą kelia mintį Mindaugo kandidatūros į šventuosius. Tačiau reikia žinoti, kad šventuosius pripažįsta pati Katalikų Bažnyčia ir jai niekas negali pasakyti, kokis kurios tautos žmogus turėtų būti tokiu paskelbtas.

Karališkos poros triumfas Kanadoje

"Pasakų Karalaitė"

Nors Kanada yra didžiulės Britų Imperijos dalis, tačiau karališkoji šeima kanadiečiams yra kažkas nepasiekiama. Princesė atrodė jiems kaip kokia užburtoji pasakų karalaitė, gyvenanti nepasiekiamai toli — už kalnų, miškų, jūrų, vandenų. Tad visai nenuostabu, kad šitos "stebuklingos karalaitės" atvykimas čia antron vieton nustelbė viską: kur tik princesė ėjo — ten buvo šventė. Žmonės nedirbo, minios plaukė jos paižūrėti, o šimtams tūkstančių Kanados vaikų tos dienos liks amžinai atmintyje.

Negirdėtos minios

Princesė Elizabeta su savo vyru kunigaikščiu Pilypu aplankė visus didesnius Kanados miestus. Ir visur žmonės veržėsi jų pamatyti, pyko ant policijos, kad neprileidžia artyn prie karališkos poros.

Miestai iš anksto išsipuošė bei pasigražino. Numatytu maršruto keliu abejose pusėse buvo pilna žmonių. Pav., vien tokiame Toronto mieste karališkoji pora atidengtoj mašinoj palengva pravažiavo 29 mylias. Tokiu būdu juos iš arti gavo neblogai pamatyti virš milijono žmonių. O kokia minia susirinko prie miesto rotušės, galima spręsti iš to, kad atvirame ore nualpo net 80 asmenų, nors tai buvo vėsi rudens diena. Keliolikai sulaužyti rankų ar kojų kaulai. Ir kaip visi norėjo savo akimis išvysti tą karalaitę! Viena moteris, kęsdama nulaužtos rankos skausmus, prašė Greitosios Pagalbos vyrų, kad tik jai nors ir nuo neštuvų leistų pažvelgti į karališkąją porą.

Ir jie kaip žmonės

Kokį karališkosios poros paveikslą savo vaizduotėje buvo susikūrę kanadiečiai, sunku būtų pasakyti. Viena tik aišku, kad tai buvo kažkas viršžmogiško. Net ir prityrę radijo pranešinėtojai, raportuodami apie princesės vizitą, jaudinosi; jų balsas virpėjo. Tiesa, ir laikraščių reporteriai lyg sutartinai giedojo, kad taip pat ir princesė labai jaudinosi, tik, esą, Pilypas jaučiąsis kaip Amerikos Prezidentas Trumanas — taip pasitikįs savimi.

Praėjo kelios vizito dienos, ir vieni ir antri apsiprato. Kai Otawoje karališkos poros garbei rinktinei publikai surengė specialius šokius, tai į juos kunigaikštis Pilypas atėjo apsivilkęs Kanadoje nusipirktu margu švarku, nuo kurio dar buvo nenuplėštas krautuvės kainos cedeliukas. Tai buvo taškas, nuo kurio visas šokių vakaras įgavo gyvą bei laisvą atmosferą. Pasirodė, kad Pilypas yra tikrai sąmojaus žmogus, gyvas, judrus. Princesė negalėjo išsilaikyti savo formalume — pasilinksmino, kaip tikrai dera jaunai porai.

O po visą Kanadą žaibo greitumu pasklido žinia, kurią rytojaus dieną Toronto burmistras tiesiai į akis priminė Pilypui per viešą balių. Girdi, mes vis savo vaizduotėje kūrėme paveikslus, kaip gi iš tikrųjų atrodo tikras princas ir tikra princesė; pasirodo, kad jie nėra pasakų karalaičiai, o tikri ir naturalūs žmonės, kurie net į šokius gali ateiti su pirkto švarko kainos lapeliu . . .

Ar graži Princesė?

Pirmieji radijo pranešinėtojai bei visa Kanados spauda pradžioje vienbalsiai žavėjosi princese, aprašinėjo jos rūbus, — o jinai iš viso atsivežė 18 įvairių suknelių bei apsirengimų, kuriuos kasdien jai prosina kartu važiuojanti karalienės tarnaitė.

Tik didžiausias Toronto dienraštis The Toronto Star, nepaprastai daug vietos skyręs šiam vizitui, kartą prasitarė, kad princesė nėra kokia ypatinga gražuolė, vienok viduje turinti kažką patrauklaus.

Po poros savaičių kelionių po Kanados miestus, oficialių priėmimų, kalbų bei minios šūkavimų, amerikonai korespondentai pastebėjo, kad princesė išblyškusi, ir pradėjo raginti sumažinti tokią ilgą programą ir leisti karališkajai porai nors kiek pailsėti, nes, girdi, jos nervai tokių 40 dienų įtempimo neišlaikysią! Tačiau princesė oficialiai paneigė bet kokį nuovargį ar įsitempimą ir, priešingai, pilną programą dar papildė pora punktų. Pasirodo, mat, kad princesė iš prigimties yra pablyškusi.

Princesė tikrumoje yra liesnesnė, negu kad atrodo iš jos nuotraukų. Tiesa, buvo gandas, kad jinai po antro vaiko buvo pradėjusi tukti. Tačiau Pilypas pasijuokęs, ir jinai pradėjusi smarkiai pasninkauti. Dabar jinai iš tikrųjų laibutė.

Bendrai, nors princesė turi savo tėvo karaliaus Jurgio VI nosį, bet nėra bjauri, galima sakyti, yra net žavinga, patraukli.

Atgaivina politinę ištikimybę

Kanadoje, kaip ir pačioje Anglijoje, yra nemaža monarchijos priešininkų. Pav., Ottavoje kai kas net viešai pareiškė, kad jie kojos nejudins — visai nenori net matyti princesės. Tačiau kai toji ten lankėsi, daug tokių ne tik atėjo jos pasižiūrėti, bet minios dvasios pagauti pergyveno staigų politinį atsivertimą — pasijuto vėl pasidarę lojalūs ir nuoširdūs tradicinai monarchijai. Taip rašė laikraščiai, taip ir man pačiam teko pastebėti. Visur buvo tokių, kurie iš anksto tik susiraukdavo, išgirdę apie karališką vizitą, o vėliau, patys pamatę ir lyg stebuklingai atsivertę, dar kitus entuziastiškai klausinėjo apie jų įspūdžius. Faktas lieka faktu: toks vizitas ištikimų anglų širdyse uždėjo antspaudą, o ir abejingus kiek sušildė. Tai psichologinis būdas stiprinti silpnai sulipdytos imperijos dalis.

"Bus karas"

Nors ir tokioj civilizuotoj Kanadoj, bet žmonės prietairngi. Sako, bus greit karas. Girdi, kai 1939 m. Kanadoje lankėsi princesės Elizabetos tėvai — Anglų karalius Jurgis VI su karaliene — tai tuoj iškilo karas. Tai kanadiečiai ir dabar panašiai pranašauja.

Paskutinė savaitė

Po dviejų dienų vizito Amerikoje pas Trumaną ir du kartu turėto dviejų dienų privataus atostoginio gyvenimo Kanadoje, po širdis nugalinčio 6 savaičių triumfo po milžinišką Kanadą (kuri yra tokia didelė, kad princesė Elizabeta pareiškė norą dar kartą atvažiuoti, nes šiuo kartu nesugebėjusi visko pamatyti!) — jaunoji karališkoji pora, britų sosto įpėdinė, apvažinėjo rytinius Kanados plotus prie Atlanto, kur ji turi daugiau progos parodyti gerą savo prancūzų kalbos mokėjimą tarp prancūziškos Kanados gyventojų, ir kitą savaitę laivu grįžo į Angliją.

Marga Kanada, be abejo, jai turėjo palikti neužmirštamą įspūdį, kur senovės indėnai, ateiviai — kolonistai anglai ir prancūzai ir net naujieji kanadiečiai "dypukai" stengiasi atkreipti į save jų dėmesį, rodydami savo meną, šokdami tautinius šokius, ir t.t.

Pirmas ir toks kolosališkai milžiniškas triumfo pasirodymas imperijoje jaunai 25 m. princesei Elizabetai yra įžanga ir rimtas pratinimasis prie ateities pareigų — užsidėti britų imperijos karūną ir, nors simboliškai, valdyti didelę pasaulio dalį.

P. Leonas

•PAKELIUI Į MIRTĮ —

B. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina $1.00

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų

PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

DOUBLE VALUE SALE

A LIMITED NUMBER OF GENERAL ELECTRIC CONSOLETTE Type TELEVISION SETS

For the price of an Ordinary Table Model!

WESTERN UNION

DEALER NAME

AS A LEADING G-E DEALER IN YOUR COMMUNITY WE ARE HAPPY TO MAKE IT POSSIBLE FOR YOU TO GIVE YOUR CUSTOMERS THE HISTORY-MAKING VALUE OF A CONSOLETTE-TYPE TV SET AT THE PRICE OF AN ORDINARY TABLE MODEL

GENERAL ELECTRIC SUPPLY CORPORATION

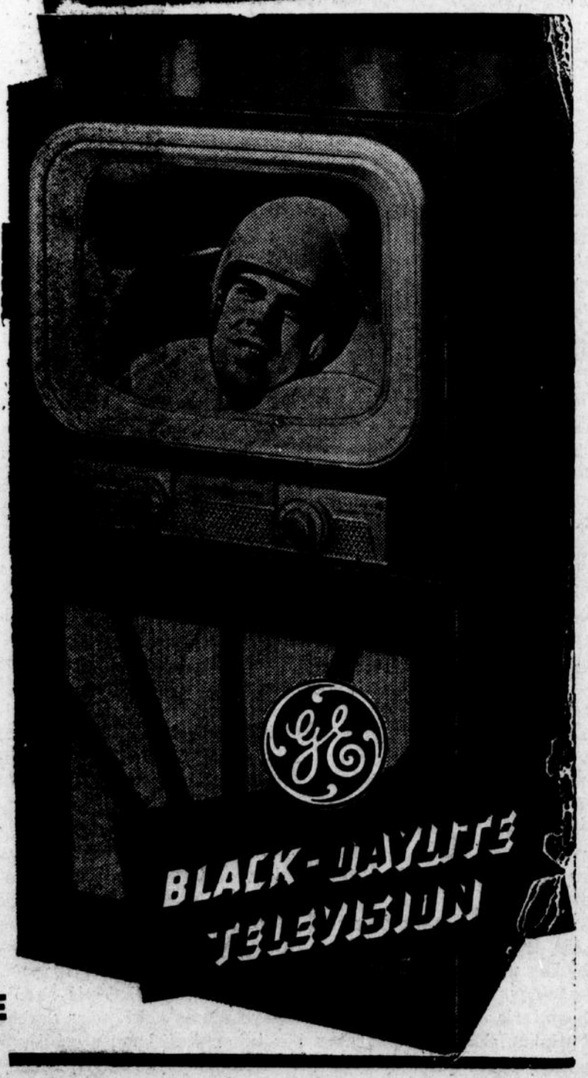

For a short time only we are slashing the price to only

$249.95

Imagine! This powerful 17-inch G-E Black-Daylite TV Set in Genuine Mahogany Veneer (not metal or plastic), with custom-built matching base—at a history-making price. You can count on a stand-out picture wherever you live—in a crowded city—or in a far-away area. Only a few of these bargain sets at this price—if you want one, act now!

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Clevelande IR APYLINKĖSE

LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

Įvyks šį šeštadienį, lapkričio 17 d., 7 val. vak. Lietuvių salėje. Sekdami paskutiniais nepriklausomybės metais Pabaltyjy ir tremtyje veikusią solidarumo ir vieningumo tradiciją, gražią pradžią Clevelande parodė broliai latviai, įspūdingai paminėję šių metų Vasario 16-tąją. Mūsų eilė tą gražią tradiciją tęsti toliau. **Lietuvių visuomenė kviečiama gausiai atsilankyti į Latvijos Nepriklausomybės šventės minėjimą.** Įėjimas nemokamas.

Iškilmingame minėjime paskaitą skaitys V. K a v a l i a u s k a s. Dainuos Vilniaus operos solistas Julius K a z ė n a s, deklamuos E. R a s t e n i e n ė ir J. S t e m p u ž i s (iš latvių kūrybos lietuviškame vertime).

Lapkričio 16 d. 7:00 val. vak. Latvijos nepriklausomybės šventę paminės Lietuvių radijo pusvalandis. Bus pranešimas ir latviška muzika.

Lapkričio 18 d. 2:00 val. bus iškilmingos pamaldos Emanuel bažnyčioje (Sranton — Seymour gatvių kampas).

Lapkričio 18 d. 5:00 val. Latvių draugijos ir jų parapija šventės proga rengia koncertą Socal salėje (4314 Clark Ave.).

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Iškilmingas Kariuomenės Šventės minėjimas įvyks lapkričio mėn. 22 d. 12 val Lietuvių salėje (Padėkos dienoje). Programoje bus: Ant. Jonaičio paskaita; Kariškos dainos (išpildys solistas V. Bakūnas ir Kazėno vyrų oktetas); B. Augino kūryba ir J. Stempužio deklamacijos.

Pamaldos už žuvusius karius ir partizanus įvyks lapkričio mėn. 25 d. 8 val. ryte Šv. Jurgio parap. bažnyčioje.

NĖ VIENO NAMUOSE

Balfo 55 skyrius lapkričio 18 d. Lietuvių salėje ruošia koncertą. Programą išpildys solistai: N. Aukštuolienė, V. Bakūnas ir V. Jurgelis. Jiems akompanuos K. Brazaitienė. Pirmą kartą išgirsime gražių duetų p. N. Aukštuolienės ir p. V. Bakūno. Konferuoti sutiko pats solistas V. Bakūnas.

Po koncerto bus šokiai, gera muzika ir bufetas. Bilietų kainos 75 centai ir 1 doleris. Vietos numeruotos. Koncerto pradžia 6 val vak.

Balfo 55 skriaus Valdyba

BALFo 38 SKYR. KONCERTAS

BALFo 38 skyriaus koncertas bus Šv. Jurgio parapijos salėje. Pradžia 5 val. p. p. Bilietų kaina: $1.00 ir $0.75. Koncerte dalyvauja rimčiausieji Clevelando lietuvių dainininkai: solistė Juzė Krikštolaitytė ir solistas Julius Kazėnas, Pr. Ambrazo moterų choras, pirmą kartą BALFo vakare garsieji mūsų humoristai B. Auginas su V. Raulinaičiu, J. Stempužis ir kt. Gros geras orkestras (šokiams). Šaunus bufetas.

MENO VAKARĄ

rengia **Dainos** choras, sekmadienį, lapkričio 25 d., Naujosios Parapijos salėje. Bus solo, duetai, deklamacijos ir kitos pramogos.

Didžiausią programos dalį išpildys šio choro dainininkės vadovaujamos Pr. Pesiui.

Po koncerto bufetas ir šokiai, griežiant Nemanio orkestrui. Pradžia 5:00 val. Įėjimas 75 c.

SCENINĖS OPEREČIŲ IŠTRAUKOS,

lietuvių dainos ir operų arijos sudaro turinį koncerto, kuris įvyks lapkričio 25 d., sekmadienį, 5 val. vak. Lietuvių salėje. Koncertas rengiamas Kauno teatro operetes solisto Petro M a ž e l i o scenos darbo dešimtmečio sukakties proga. (Žiūr. skelbimą).

Norintieji vienokiu ar kitokiu būdu P. Maželį pasveikinti, prašomi kreiptis į koncerto rengimo narį Ed. Karnėną telefonu: EX 1-9669.

ŠV. TOMO AKVINLEČIO PARAPIJA,

kurios bažnyčia yra daugelio lietuvių kaimynystėje ir kurios mokyklą lanko eilė lietuvių jaunimo, lapkričio 17 ir 18 d. mokyklos salėje rengia bazarą. Kviečia apsilankyti.

MIRĖ ADOMAS ŠUMSKIS

Lapkričio 4 d. mirė Adomas Šumskis, 80 m., gyvenęs Willowick, Ohio, 219 E. 286 St. Palaidotas lapkr. 7 d. Kalvarijos kapinėse, pamaldos buvo šv. Jurgio bažn. Clevelande. Amerikon atvyko 1901 metais, kilęs iš Ramanavo kaimo, Krosnos vlsč. Liko žmona Ona, 3 sūnūs, 6 dukterys, brolis Kristupas, anūkai ir proanūkai.

KVIEČIA MOTERIS Į KARIUOMENES TARNYBĄ

Iki kitų metų liepos mėnesio Amerikoj norima sutraukti į kariuomenės tarnybą 72,000 savanorių moterų. Priima nuo 18 iki 34 m. amžiaus, baigusias High School, neturinčias išlaikomų šeimos narių jaunesnių kaip 18 metų.

Clevelande tokių savanorių priėmimo įstaiga yra: **Federal Bldg., Room 107, Cleveland 14.**

KULTŪRINĖS FILMOS

Viešojoj bibliotekoj prie Norwood gatvės (6405 Superior) penktadienį, lapkričio 16 d., 8:00 val. vak. bus rodomos filmos: **Tapyba amžių eigoje, Naujoji Anglija, Gyvuliai žiemą** ir **Mėgiamiausi Amerikos primityvieji dailininkai.** Kviečiami visi (nemokamai). Vaikai įleidžiami tik suaugusių lydimi.

SOCIALINIS DRAUDIMAS DIRBANTIEMS SAVARANKIŠKAI

Nuo 1951 metų pradžios privalomas socialinis draudimas yra įvestas ir tiems, kurie turi uždarbį ne iš samdomo darbo, bet verčiasi savarankiu verslu: turi krautuvę, taiso batus, ar verčiasi kitokiu amatu.

Kai po Naujų Metų reiks pravesti metines pajamas, tai reiks mokėti ir Socialinio Draudimo mokestį — 2,1/4% nuo pajamų. Ir čia nėra jokių išimčių, nesvarbu, ar esi vienas, ar išlaikai žmoną ar vaikus. Pvz., jei uždirbai:

$400	— soc. dr. mok. —	$9.00
$1,000	— „ „ „ —	$22.00
2,000	— „ „ „ —	45.00
3,000	— „ „ „ —	67.50
3,600	— „ „ „ —	81.00

Tą mokestį reiks iš karto sumokėti už visus metus.

Jei kas iš tokių savarankių verslininkų yra jau mokėjęs soc. dr. mokestį, tai jo numeris pasiliekas tas pats, tik reikia jį nurodyti, įmokant mokestį. Jei kas numerį būtų pametęs, reikia prašyti dublikato. Jei kas neturėjo numerio, reikia jį išsiimti. Kad nereiktų dėl to gaišti, Dirva susitarė su Soc. Draudimo įstaiga, kad jos skaitytojai iš Clevelando ir apylinkių gali pasinaudoti čia dedamu kuponu: jį iškirpti, užpildyti ir pasiųsti tokiu adresu:

The Social Security Office,
1120 Chester Ave.,
Cleveland 14, Ohio.

Soc. Draud. aplikacijos blankas bus atsiųstas paštu į namus.

Štai tas kuponas:

The Social Security
Office
1120 Chester Ave.
Cleveland 14, Ohio

I would like an application for a Social Security card.

Name .....

Address .....

City ..... Zone .....

Gavus aplikacijos blanką, reikia jį užpildyti ir vėl pasiųsti tuo pačiu adresu. Tada bus į namus atsiųsta Soc. Draudimo kortelė su numeriu.

VOKIEČIŲ KULTŪROS DRAUGIJA

gruodžio 1 d. Sachsenheim (1400 E. 55 St.) rengia įvairenybių vakarą.

BUS DAINOS IR VARIJETĖS NUMERIAI

Šokiams gros Draugijos orkestras. Pradžia 8:00 val. vakaro. Kviečiami visi lietuviai.

LAPKRIČIO 25 D., SEKMADIENĮ, 5 VAL. VAK.

LIETUVIŲ SALĖJE

įvyks

KAUNO DIDŽ. TEATRO OPERETĖS SOLISTO

P E T R O M A Ž E L I O

scenos darbo dešimtmečio sukakties proga

KONCERTAS

D a l y v a u j a :

1) P E T R A S M A Ž E L I S,
2) Z O F I J A K U D O K I E N Ė,
3) LIETUVIŲ TAUTINIO MENO ANSAMBLIS ČIURLIONIS, diriguojamas A L F O N S O M I K U L S K I O,
4) R E G I N A B R A Z A I T I E N Ė.

P r o g r a m o j e :

lietuvių dainos, operų arijos ir scenės ištraukos iš F. L e h a r o operečių LINKSMOJI NAŠLĖ ir GROVAS LUXEMBURGAS

Po koncerto — šokiai ir bufetas. Šokiams griežia Rimo GYLIO KAPELA.

Bilietų kainos po 1 ir 1,50 dol. Bilietai gaunami Dirvoje, pas platintojus ir prie įėjimo. Visos vietos numeruotos.

Rengimo Komitetas

SIMFONIJOS KONCERTAS

Lapkričio 22 ir 24 d. Severance Hall koncertų programoje Giovanni Gabrieli (XVI amžiaus Venecijos kompozitoriaus) "Canzoni" (12 dalių), Dvorako cello koncertas, Wagnerio "Tannhaeuser" uvertiūra su bacchanalia ir "Nuernbergo Meistersingerių" preliūdas. Diriguoja George Szell, cello koncerto solistas Leonard Rose.

IŠNUOMOJAMAS

butas su baldais ir visu apstatymu. Viena marba dviems žmonėms.

1375 E. 82nd St. (48)

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

geras susisiekimas, galima naudotis virtuve. Yra garažas.

Kreiptis **tel. PO 1-7443**

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

vienam vyrui dirbančiam dieną. Galima susitarti ir dėl maitinimo. Kreiptis:

Telf. EX 1-2459

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

vienam ar dviem. Galima naudotis garažu.

Teirautis SW 1-7560

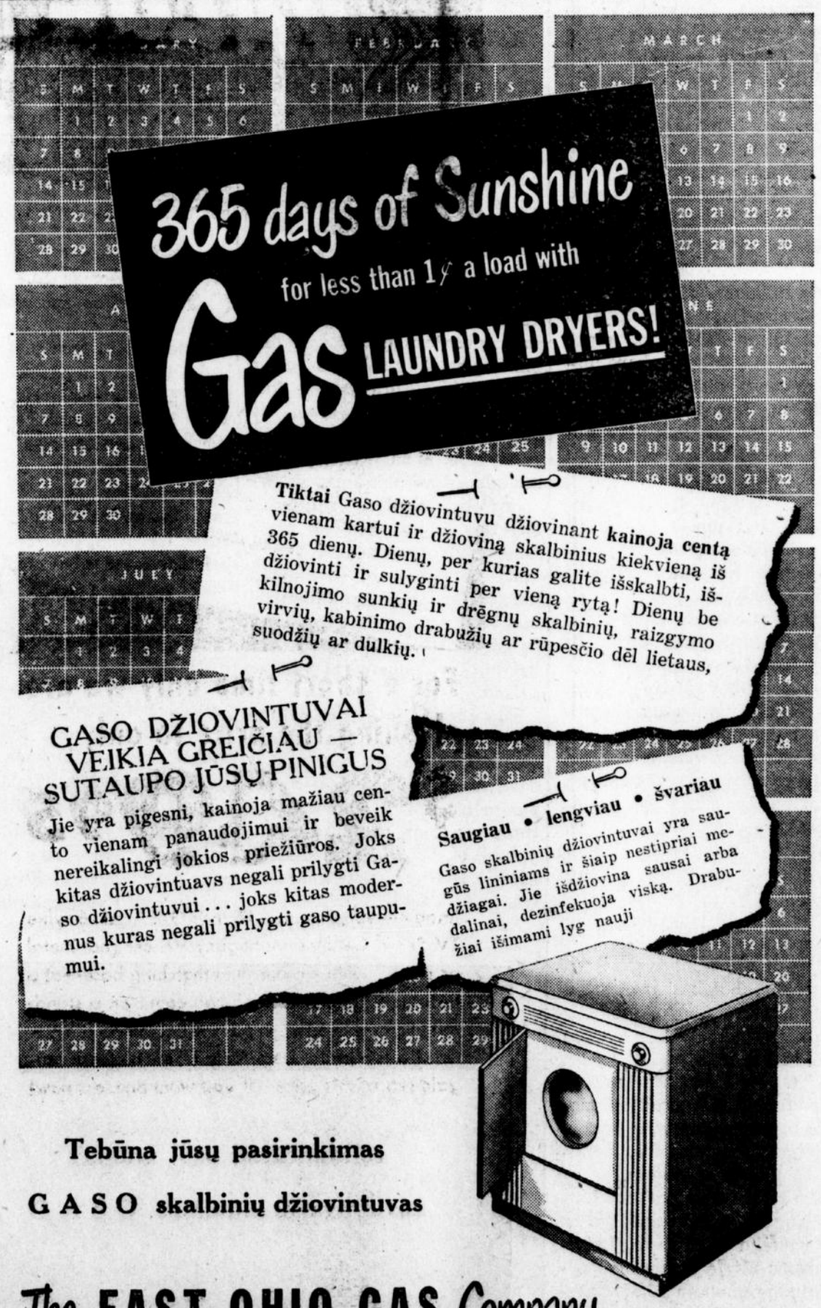

Tebūna jūsų pasirinkimas

G A S O skalbinių džiovintuvas

The EAST OHIO GAS Company

TELEVIJOJ: Pamatykit "The Women's Window". Nuo pirm. iki penkt. — 3:30 P. M. — WEWS — Channel 5

RKO Keith's 105th

Lapkričio 7 — 13 dienomis "The Day the Earth Stood Still" su Michael Rennie, Patricia Neal.

JONAS G. POLTER
Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas
Apkainavimas ar patarimas reikale jusų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.
495 East 123rd St.
Telef.: POtomac 1-6899

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME
GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS
The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

GERIAUSIA GARANTIJA UŽ GERUMĄ YRA **MONCRIEF** ŠILDYMO IR ORO VĖSINIMO SISTEMA
• GASAS • ALIEJUS • ANGLIS
THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

KALĖDOS

Daug žmonių laukia linksmų Kalėdų. Bet ne visi jausis linksmi. Tik būdami sveiki, turėdami savo pastogę ir sutaupų sulaukę Kalėdų, galės jaustis laimingi ir būti linksmi.

Kalėdos — yra paraginimas taupyti. Taupydamas visada jausis laimingu.

Lengvai prieinama taupymo vieta — **LIETUVIŲ BANKAS.**

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.
6712 Superior Ave. **HE 1-2498**
Cleveland, Ohio

P J KERSIS
609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue **Cleveland 3, Ohio**

'I J SAMAS JEWELER
Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę
7007 Superior Ave. **Greta Ezella Theatre**
Dabar jau turime didesnį rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home
Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. **HEnderson 1-9292**

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue **ENdicott 1-1763**

DIRVA ★★★ THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4466.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balys GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GArfield 1-7406).

Dievs, svėti Latviju...

Latvijos Nepriklausomybės paskelbimo 33 metų sukaktį minint

Iš praeities ūkanų iškilusi tauta

Tirštos ūkanos dengia Aisčių proistoriją, kada baltų **gentys**: prūsai, jotvingiai, augštaičiai, žemaičiai, kuršiai, žemgaliai ir galindai ramiai gyveno nuošalioje Vislos, Priegliaus, Nemuno, Ventos, Lielupės, Dauguvos ir Gaujos upynų didelėje erdvėje prie Baltijos jūros. Laimingi jie garbino savuosius dievus, kūrendami šventosios Ugnies aukurus, laikydamies aukštos dorovės, puoselėdami savitą kultūrą.

Viduramžių audros, kilusios iš Azijos ir prie Viduržemių jūros, palietė ir Baltijos jūros pakraščius. Krikščionybė griovė žinyčias, gyvėjanti tarptautinė ir tarpkontinentinė prekyba jieškojo saugių vandens kelių, kartu atsirado grobuoniškų tautų, kas vertė ramius aisčius būti budresniais, griebtis ginklo ir vienytis. Dabartinis aisčių likimas liudija, kad tuomet dideli pasikeitimai Europoje juos užtiko nepasiruošusius.

Prieš 700 metų, karaliui Mindaugui organizuojant didelę Lietuvos valstybę, ir jam kovojant su Dauguvos žiotyse įsikurusiu vokiečių ordinu (kardininkais), Durbės ir Saulės mūšiuose augštaičių ir žemaičių pusėje kovojo kuršiai ir žemgaliai. Tą patvirtina ir vokiečių istorikas A. Sanders sakydamas:

"Kai mongolai dar kartą nuteriojo Lenkiją iki Krokuvos, popiežius Aleksandras IV (1254-1261) norėjo pavesti vokiečių ordinui Prūsuose vadovauti kovai prieš mongolus. Baisus pralaimėjimas, kurį patyrė palyginamai didelė ordino kariuomenė prie Durbės Kurše kovoje prieš lietuvius, ir kuršių sukilimas, kuris sekė tą pralaimėjimą, nedavė galimybės vokiečių ordinui tą užduoti pasiimti. Kova prieš mongolus dėl Dniepro erdvės atgavimo ir priėjimo prie Juodosios jūros toliau buvo vedama su svyruojančiais pasisekimais Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos." (Iš 1942 m. Muenchene išleistos knygos "Osteuropa in kontinentaleuropaeischer Schau", 203-206 pusl.).

Nepavykus visas baltų kunigaikštijas sujungti į Lietuvos valstybę, prūsai yra dingę vokiečių tautos jūroje, o kuršiai su žemgaliais, vidžemiečiais ir latgaliais buvo patekę ilgam laikui vokiečių kardininkų ordino įtakon, iš kurios jiems pavyko atsigauti tik po vokiečių kryžiuočių ir kardininkų ordinų žlugimo 1410 m. Gruenwaldo (Žalgirio) mūšyje ir laisvesnėse sąlygose subręsti į savaimingą, gajų ir energingą latvių tautą.

Latvių tautai iškilti turėjo įtakos ir geopolitinė aplinkybė. Vokiečių kryžiuočių ordinui buvo pavykę tvirtai įsikurti prie Vislos, Priegliaus upyne, Nemuno žiotyse, bet jam niekada nepavyko parblokšti Lietuvos, įsigalėti Žemaitijoj, dėl ko jis dėjo visas pastangas, kad turėtų vientisą geografinį Baltijos jūros pakraštį iki Narvos. Savo apgailestavimą neįsigalėjimo visame Pabaltyjy vokiečiai apverkia kaltindami žemaičius. Pavyzdžiui: Berlyno žurnalas Die Sirene 1936 m. 10 numeryje straipsnyje "Burgen den Osten" tarp kitko sako:

"... Niekuomet nenugalėti žemaičiai skyrė Livoniją nuo Rytprūsių..."

Latvių tautos atgimimas

Latvių tauta priklauso prie rytinių baltų šakos, kaip ir lietuviai (vakariniai baltai — prūsai). Kaip Dr. P. Jonikas Lietuvių kalbos istorijoj rašo, lietuvių ir latvių bendroji kalba (prokalbė) bus trukusi maždaug iki VII a. po Kr. Latvių kalbos skyrimasis nuo lietuvių kalbos truko bent 400 metų. Skirtingose salygose ir svetimųjų įtakoje gyvenant, į latvių kalbą įsibrovė daugiau svetimybių, negu į lietuvių kalbą. Bet atgijusi latvių tauta neigia kitų teigimą, esą ji ilgus amžius buvusi Rygos vyskupo ar kardininkų ordino vergijoje. Antai Dr. Alfred Bilmanis knygoje **"Latvia** As an Independent State" (1947 m. Washington, D. C.) skelbia latviškas pažiūras į latvių istoriją. Priešingai vokiečių teigimas, Bilmanis tvirtina, kad Kuršių kunigaikštija ir visa Livonija priklausė Šventajai Romos imperijai, o ne vokiečiams. (Mes turėtume pripažinti broliškosios tautos pažiūras į savo istoriją, kaip jie turėtų pripažinti ir remti mūsų teisingas pažiūras į Lietuvos praeitį).

Rygos katalikų vyskupiją yra įsteigta augustiniečio Friaro Meinhardo 1186 m. Latvių tautoj evangelikų tikyba įsivyravo XVI amžiuje. Tik Latgalija liko katalikiška.

Pirmutinė knyga latvių išleista 1530 m. Tai buvo pastoriaus Mykolo Ramo išverstas liuteronų katekizmas. Kanizijaus katalikų katekizmas latvių kalba pasirodė 1585 m.

Latvių literatūra pradėjo normaliai kilti tautinio atgimimo laikotarpyje apie 1850 m. Lemiantį vaidmenį suvaidino 1868 m. vasario 19 d. Rygoje įsisteigęs Latvių tautinis — politinis klubas (Latweeschu Biedriba). Tai buvo "Šviesos pilis" latvių tautai. Pirmasis latvių klasikas poetas J. Allunans (1832-1864) išleido savo "Dziesminas" 1856 m. Antras tos epochos latvių poetas yra Auseklis (1850-1879). Taip pat ir jis buvo inspiruotas latvių folkloro ir mitologijos. Jis parašė Trimpulos dainą, dedikuodamas latvių dievaičiui Trimpus.

Pirmasis latvių laikraštis išleistas Jelgavoje 1822 m. vardu Latweeschu Awihses. Pirmąjį politinį latvių laikraštį Peterburgas Awihses leido Petrapilyje realistas Kr. Valdemars (1825-1891), kuris šaukė: "Jaunieji vyrai, eikite į Baltijos jūrą ir nužėgliuokite per septynias jūras..."

1872 m. A. Kronvalds paskelbė latvių tautinio atgimimo programą (Nationale Bestrebungen, vokiečių kalba).

Latvių tauta yra turtinga savo tautosaka. Vien dainų latviai turi apie 650.000. Pirmoji latvių dainų šventė buvo surengta 1873 m. (tada, kai Lietuvoje buvo uždrausta spauda...); tai šventei parašytas dabartinis Latvijos Himnas.

Taip pat ir latvių epas yra turtingas. Pažymėtina legenda Lačplėsis, vaizduojanti latvių didvyrį — vyršžmogį, meškos užmušėją, idealų tėvynės mylėtoją, kovotoją dėl laisvės, simbolizuojantį latvių tautos kovą prieš atėjūnus. Ją parašė poetas A. Pumpers (1841-1902).

Latvija kaip nepriklausoma respublika

Latvija iškilo po pirmojo pasaulinio karo. Ir ji turėjo savo Nepriklausomybę išpirkti savo geriausių sūnų ir dukrų krauju sunkiose nepriklausomybės kovose prieš vokiečius ir bolševikus, bendradarbiaujant su lietuviais, estais ir lenkais.

Latvijos nepriklausoma respublika paskelbta 1918 m. lapkričio 18 d. Tai viena iš visai naujų valstybių, kaip ir Estija, Čekoslovakija, Jugoslavija.

Latvija apima 25.700 kv. mylių teritorijos abipus Dauguvos ir susideda iš keturių provincijų: Kurzeme, Zemgale, Vidzeme ir Latgale. Ilgiausią sieną turi su Lietuva — 350,6 mylių (be Vilniaus krašto), su Estija — 234,1 m., su Sov. Rusija — 211 m., su Lenkija — 66 m. (per Vilniaus kraštą ir Grabskio koridorių). Pajūrio ilgis 310 mylių. Miškų plotas — 29 procentai visos teritorijos.

1935 m. gyventojų Latvijoje buvo 1.950,502, o 1939 m. viršijo du milionus. (1800 m. Latvijos teritorijoje buvo 725.000 gyventojų, o 1914 m. siekė 2.552.000, iš kurių ano karo metu daug pasitraukė į Rusiją).

1939 m. Europos valstybių tarpe Latvija mimimų atžvilgiu stovėjo penkioliktoje vietoje — 18,5 iš 1000, mirimo — 13,9, taigi prieauglio — 4,6 (Lietuvos — 8,7). Didžiausias gyventojų prieauglis buvo pietinėje Latvijos dalyje, kur buvo geresnės gyvenimo sąlygos.

Nepriklausomybės metais, neturėdama teritorinių ginčų su kaimynais, gavusi geresnį palikimą — puikią sostinę Rygą, kelis pirmaeilius uostus, su prekybos ir žvejų laivynu, Latvija galėjo nukreipti visą savo energiją į gyventojų gerovės kėlimą. Už tat pasigerėtinas yra Latvijos pražydėjimas visose srityse.

Latvija turėjo vieną iš moderniškiausių mokyklų sistemų Europoje. 1937-1938 m. Latvijoje veikė 2.116 mokyklos, iš jų 77 gimnazijos, 4 privatinės akademijos, 1 universitetas, 1 konservatorija, 1 dailės akademija, kurias lankė 271.197 mokinių ir studentų (apie 8.000) ir kuriose dėstė 13.106 mokytojai ir profesoriai (apie 550); lietuviai Latvijoje turėjo 11 pradžios mokyklų ir vieną gimnaziją su 812 mokinių (279 gimnazijos mokinių) iš 22.913 gyventojų.

Kaip žemės ūkio kraštas, Latvija daug dėmesio kreipė į žemės ūkio pakėlimą. 1930 m. Latvijos žemės ūkyje dirbo 59% gyventojų, pramonėje 13,5%, prekyboje 6,4%, transporte 4,5%, valstybinėse ir savivaldybinėse įstaigose 3,2%, namuose 2,6%, laisvose profesijose 2,3%, viešoje sveikatos tarnyboje 1,1% ir kitur 5,7%. Tad ir eksportas rėmėsi daugiausia žemės ūkio gaminiais.

Latvijos pažangos ir laimėjimų Nepriklausomybės metais viename straipsnyje negalima pilnai atvaizduoti. Tam reikia ilgų paskaitų, knygų. Apie Latviją, kaip ir Estiją bei Lietuvą, bešalis geros valios užsienietis, kuris obpektyviai pažino šias tris seses prie Baltijos jūros, kalba kaip apie Mažąją Ameriką Europoje. Buvo duonos ir prie duonos. Galėjome dvigubai tiek išmaitinti. Buvo rūpintasi visais gyventojų luomais. Ir darbininkų padėtis tolygiai gerėjo.

Nepriklausomoji Latvija, kaip Estija ir Lietuva, parodė, ką gali pasiekti laisva tauta savo valstybėje, kada ji pati yra šeimininkas savo namuose.

Sovietų Rusija, sugriovusi Latvijos ir jos kaimynų nepriklausomybę, nutraukusi jų žydintį gyvenimą ir savaimingą kūrybą, parodė, kad komunizmui rūpi ne žmonių gerovė, bet jų grąžinimas į vergiją, kokios gal būt nei mūsų protėviai nepažino.

Kas sumindžiojo Latviją ir vi. vių Pabaltiją, kaip tris gražiausius gėlynus, arba kas juos išdavė ar pardavė, tas pasitarnavo žmonijos civilizacijos ir kultūros regresui, padidino chaosą pasaulyje, dėl ko šiandien reikia ruoštis trečiam pasauliniam karui.

Edr. Karnėnas

Latvės tautiniais rūbais ūkininko sodyboje

Paryžiuje kova vis aštrėja

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

tautine ginklavimosi priežiūra. Kiekvienu atveju, Paryžiuje prasidėjo propagandinio pobūdžio kovos ir V. Europos spaudos teigimu, **vakarai šį kartą taikos propagandos atveju iš sovietų yra pačiupę iniciatyvą.** Vis dėlto, kaip pastebi amerikiečių politiniai sluogsniai, mažai tai beturės vertės, jei reikiamai nebus išspręstos vakarų Europos ūkio problemos, kurias sukėlė karinio stiprinimo pastangos. Nenuostabu, kad šiuo metu Europa įdėmiai seka Paryžiaus kalbas — pastaruoju metu paaštrėjusi ekonominė krizė Anglijoje negalėjo neatsiliepti ir žemyno kraštuose. Kaip padėti Europai išbristi iš visų bėdų?— štai didelis galvosukis Amerikai.

Pirmosios sovietų nesėkmės

Pirmoji savaitė Paryžiaus pasitarimuose žymėtina ir keliais sovietų pralaimėjimais. Atmestas jų pasiūlymas į dienotvarkę įtraukti kom. Kinijos klausimą. Įdomu, kad anksčiau šis klausimas jau buvęs atmestas net 90 kartų. Anot Maliko pareiškimo Saug. Taryboje, tiek kartų JT, esą, suklydusios... Tas pats Malikas ir Lenkijos atstovas Lachs prakišo ir dedant jiems pastangas neįtraukti į dienotvarkę Jugoslavijos skundo dėl sovietų ir jų satelitinių valstybių priešiškų veiksmų prieš jugoslavus. Malikas čia puolęs JAV štabo viršininko gen. Collinso keliones į Belgradą, gi **Lachs savo puolimuose plačiai naudojo Dirvoje jau minėtą Colliers n-rį,** esą, ten nedaug įrodymų, kad redaktoriai galėję prisidėti prie jugoslavų skundų. Susirinkime toliau tęsiamos kalbos — šį pirmadienį pirmą kartą, po rinkimų, viešai pasirodė ir britų Edenas, parėmęs Achesono paskelbtą planą ir apeliavęs į gerąją sovietų valią. Šiuo metu politinė ir saugumo komisijos pradeda svarstyti vakarų ir sovietų nusiginklavimo planus. Pirmenybė suteikta sovietams — laukiama jų pasiūlant, kad dalyvavimas Atlanto Pakte nesąs suderinamas su JT nario teisėmis.

Vid. Rytų gynybos planas

Skirtingai nusiteikusių arabų valstybių ir skeptiškai žvelgiančio Izraelio akivaizdoje trys didžiosios vakarų valstybės ir Turkija per. šeštadienį **viešai paskelbė savo parengiamuosius planus Vid. Rytų gynybos prieš galimą agresiją reikalu.** Pagal pareiškimą, Vid. Rytų gynyba esanti gyvybinės reikšmės laisvajam pasauliui ir tai galį būti įvykdyta tik bendradarbiaujant visoms suinteresuotoms valstybėms. Pareiškimas buvo įteiktas Lebanono, Jordano, Irako, Saudi Arabijos, Sirijos ir Izraelio diplomatiniams šefams Paryžiuje. Kiek žinoma, Egiptas griežtai atmetė šį planą, nesutinka ir Izraelis, svyruoja Irakas. Amerikiečių pareiškimu, **planas sudarys tik rėmus Vid. Rytų gynybai ir Amerika nežada siųsti savo dalinių į tas sritis.** Vadovybė numatoma arba Turkijoje arba britų valdomoje Kipro saloje. Kaip pastebi politiniai sluogsniai, jei Vid. Rytų kraštai pasirinktų kelią su komunizmu, jie atliktų savižudybės aktą. Dabartinės gynybos pastangos negali būti baigtos skubiai, tačiau jau pats jų paskelbimas sudaręs efektyvią atsparą prieš sovietų agresyvinius norus.

Pasirašomas JAV — Jugoslavijos susitarimas

Amerikiečių spauda paskelbė, kad **Amerika jau pasirengusi pasirašyti su Jugoslavija savitarpinę karinės pagalbos sutartį.** Formalus susitarimas numatomas pasirašyti šią savaitę. Pagal susitarimą marš. Tito gaus tam tikras amerikiečių ginklų rūšis, lėktuvus, transporto ir kt. priemones. Iš savo pusės marš. **Tito sutiko įsileisti specialią JAV karinę misiją į Jugoslaviją.** Šiai pastarajai vadovaus brig. generolas ir ją sudarys apie 30 karininkų ir specialistų. Ši misija sudarys ligšiolinės amerikiečių ambasados dalį. Reikia pastebėti, kad susitarimas turėjęs būti pasirašytas žymiai anksčiau. Jį sutrukdė jugoslavų nenoras, kad JAV karinė misija prižiūrėtų jugoslavų naudojamus amerikiečių ginklus. Dabar, abiejų pusių pasitenkinimui prieita kompromiso. Belgradas reikia tik kiek nepasitenkinimo, kad amerikiečiai, bent laikinai, nėra pažadėję sprausminių lėktuvų — jie, esą, būtų reikalingi bent psichologiniais motyvais.

Vokietija tebesidomi susivienijimo klausimu

Jau pora mėnesių sovietai nesustabdomai varo propagandą už Vokietijos suvienijimą. Žiniomis iš Bonnos, vis dėlto jie nesugebėję sulaikyti vak. Vokietijos padarytos pažangos, siekiamos nepriklausomybės ir karinio stiprėjimo. Tačiau jiems bent pavyko vokiečių mases įtikinti, kad jų krašto suvienijimas esas tiek pat svarbus, kaip vak. Vokietijos įjungimas į vakarų pasaulio gynybos sistemą. Pastebima, kad daugiausiai diskutuoti vienybės klausimus su ryt. Vokietija esanti linkusi evangelikų bažnyčia. Nors ji visai nesimpatizuoja komunistams, **vis dėlto ji būtų vadovaujanti bažnyčia suvienytoje Vokietijoje.** Kancleriui Adenaueriui —Reino krašto katalikui net prikišama, kad jis visai ir nesidomįs jungtine Vokietija. Vokietijos ryšiams su vakarais vis daugiau priešinasi Schumacherio socialistų partija. Nors **amerikiečių politika ir toliau siekia Vokietijos suvienijimo** pagal visas demokratines taisykles, nors tai turėtų privesti ir prie sovietų pasitraukimo iš rytų Europos, tačiau, šiuo metu labai nedaug kas tiki, kad tokios perspektyvos būtų jau čia pat ar bent netolimoje ateity.

V. Rimvydas

Margučio padangėj

Vytautas Marijošius, buvęs Lietuvos Operos dirigentas, dabar gyvena New Britain, Conn. ir ten vienoj lietuvių parapijoj eina vargonininko pareigas. Šalia tu pareigų jis dar aktingai dalyvauja muzikos gyvenime: duoda muzikos pamokas, akompanuoja koncertuos ir t.t. Gruodžio 16 d. Vyt. Marijošius diriguos Chicagos Simfonijos Orkestrą dideliame koncerte — Lietuvos Operos Prisiminimai, kurį ruošia Margutis.

*

Ipolitas Nauragis, buvęs Lietuvos operos solistas — ruošiasi aplankyti Chicagą gruodžio mėnesį. Jis dalyvaus Mefisto ir Boriso Godunovo rolėse bei atliks kitų operų ištraukas "Lietuvos Operos Prisiminimų" koncerte — Chicago Orchestra Hall — gruodžio 16 d.

*

Lietuvos karininkų draugija "Ramovė" ruošiasi minėti Chicagoje Lietuvos kariuomenės šventę. Lapkričio 22 d. — šventės išvakarėse — per Margučio radiją bus vaidinamas atitinkamas vaizdelis, o lapkričio 23 d. per tą patį radiją kalbės gen. P. Plechavičius, "Ramovės" pirmininkas.

*

Kiekvieną ketvirtadienį per Margučio radiją Chicagos Tėvai Jėzuitai patiekia religinę programą. Programa būna įdomi, turtinga ir tikrai vertinga pasiklausyti. Ją veda kun. J. Borevičius.

*

Vytautas Kasniūnas, jau Lietuvoj pasižymėjęs gražiais Lietuvos vietovių aprašymais, kiekvieną sekmadienį per Margučio radiją pasakoja savo kelionių po Lietuvą įspūdžius. Jo pasakojimai tikrai gražūs ir nukelia klausytojus į Lietuvą, į gimtąjį kraštą. Pasakojimai pradedami A. Vanagaičio deklamacija "Yra šalis, graži šalis", o baigiami daina "Kur bėga Šešupė..."

*

Antanas Olis, Sanitary District Prezidentas, išvyksta į New Yorką dalyvauti Amerikos Lietuvių Tarybos posėdyje, o taip pat ir Amerikos Lietuvių Bendruomenės steigimo akte, kuris įvyks lapkričio 18 dieną Stattler viešbutyj. Kalbama, kad A. Olis bus respublikonų partijos nominuotas į Illinois valst. "general attorney" vietą. Pats Olis dar nesąs apsisprendęs.

*

Margučio programoj, kuri patiekiama kiekvieną vakarą 9:15, o sekmadieniais 1:00 (ir ketvirtadieniais antroji programa 7:00 vak.), 10 minučių būna skirta tarptautinių žinių apžvalgai. Ją paruošia ir perduoda dr. B. T. Dirmeikis.

Muz. A. Kučiūną pakvietus vesti ir tvarkyti Margučio radijo muzikinę dalį, tikimasi, kad Margučiui pavyks suorganizuoti ir pagaminti naujų lietuviškų plokštelių, kurių pageidavimas nemažas.

*

Chicagos lietuvių visuomenė ypatingu dėmesiu laukia didžiosios muzikinės šventės — Lietuvos Operos Prisiminimų. Ji rengiama gruodžio 16 dieną Chicagos Orchestra Hall rūmuose. Dalyvaus geriausios lietuvių operinės jėgos, Chicagos Simfonijos Orchestras (70 asmenų), diriguojamas Vyt. Marijošiaus ir Aleksandro Kučiūno. Iš daugelio lietuvių kolonijų Illinois valst. gauti pranešimai, kad į šią nepaprastą šventę ruošiamasi atvykti ekskursijomis. Taip pat gauta žinių, kad į šią šventę atvažiuoja ekskursijos iš Clelando ir Detroito. Bilietų išpardavimas Margutyje eina nepaprastai greitai.

*

Artistas Alfonsas Brinka ruošia Lietuvos karininkų "Ramovei" vaidinimą, kurs bus perduotas per Margučio radiją lapkričio 22 dienos programoj.

STAIGMENA NEWARKO ALTS VAKARE

Lapkričio 4 d. Newarke šv. Jurgio salėje įvyko Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos, Newarko skyriaus pirmas rudeninis parengimas. Programą atliko iš Brooklyno pakviestas dramos artistas Vitalis Žukauskas su savo "linksmaisiais broliais" — A. Zelenkevičium ir E. Juzumu. Aleksas Mrozinskas pianu pritarė jų kupletams bei dainoms. Tiek daug juoko ir humoro jau seniai matė newarkiečiai.

Žiūrovams buvo didelė staigmena antroj vekaro dalyj Henriko Kačinsko pasirodymas. Lyg priešingumui paryškinti, jis puikia tarena, vaizdžiai ir meniškai padeklamavo A. Baranausko eilėraštį "Anykščių šilelį", kurs paliko žiūrovams tiesiog neišdildomą įspūdį. O feljetonas "Aš netaip kaip kiti" vėl žiūrovus perkėlė į juoko pasaulį.

Po programos sekė šokiai ir alutis su skaniais užkandžiais iki vidurnakčio.

Pabrėžtina, kad publikos prisirinko pilna salė ir visos sėdimos vietos buvo užimtos. Kaip teko patirti, lietuviai — newarkiečiai išreiškė pageidavimą, kad ALTS dažniau ruoštų panašus parengimus.

Dalyvis